

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Proces oddlužení v České republice

Mgr. Bc. Matěj Urban

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Matěj Urban

Ekonomika a management

Název práce

Proces oddlužení v České republice

Název anglicky

Process of debt discharge in the Czech republic

Cíle práce

Hlavním cílem práce je na základě analýzy právní úpravy procesu oddlužení v České republice provést vyhodnocení daného tématu, a to konkrétně ve čtyřech obdobích: před novelou insolvenčního zákona provedenou zákonem č. 31/2019 Sb., po této novele insolvenčního zákona, před tzv. koronavirovou krizí a po této krizi. Dílčí cíle spočívají v porovnání uvedených období a nalezení rozdílů, shod, podobností a souvislostí mezi nimi. Na základě provedeného výzkumu budou zkoumány a následně vyhodnoceny jak právní, tak ekonomické aspekty daného tématu.

Metodika

Teoretická část práce bude zpracována metodou deskriptivní, a to na základě studia příslušných právních předpisů, odborné literatury a soudní judikatury. Praktická část práce bude zpracována komparativní metodou, prostřednictvím datového setu – jednotlivé insolvenční případy budou přebírány z insolvenčního rejstříku a budou analyzovány. Získané údaje budou použity k nalezení ekonomických a právních rozdílů, shod, podobností a souvislostí mezi sledovanými obdobími, ve kterých byl (je) uskutečňován proces oddlužení.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

dluh, dlužník, insolvenční návrh, insolvenční řízení, insolvenční rejstřík, insolvenční správce, pohledávka, věřitel, oddlužení, úpadek

Doporučené zdroje informací

- KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1757. ISBN 978-80-7598-578-1.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 317. ISBN 978-80-7380-675-0.
- MORAVEC, Tomáš. Evropské insolvenční právo. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 259. ISBN 978-80-7400-832-0.
- MORAVEC, Tomáš. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1812. ISBN 978-80-7400-849-8.
- SCHÖNFELD, Jaroslav a Michal KUDĚJ. Preventivní restrukturalizace: nová etapa koncepce sanačních procesů a její implementace do českého právního řádu. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2021, s. 242. ISBN 978-80-7553-952-6.
- SMOLÍK, Petr. Oddlužení v právním řádu ČR. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 334. ISBN 978-80-7400-617-3.
- SMRČKA, Luboš, Jan PLAČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. Insolvenční řízení: (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona). Praha: Professional Publishing, 2016, s. 308. ISBN 978-80-7431-151-2.
- SPRINZ, Petr. Insolvenční zákon: komentář. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1200. ISBN 978-80-7400-753-8.
- VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR, Bohumil HAVEL a kol. Insolvency 2008-2020: data, názory, predikce. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s. 287. ISBN 978-80-906813-3-0.
- WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 399. ISBN 978-80-7502-602-6.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Oldřich Řeháček, LL.M., Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 9. 6. 2022

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Proces oddlužení v České republice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. března 2023

Mgr. Bc. Matěj Urban

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Oldřichovi Řeháčkovi, LL.M., Ph.D. za vstřícný přístup, odborné vedení a užitečné rady, které mi napomohly k vypracování diplomové práce.

Proces oddlužení v České republice

Abstrakt

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části, přičemž první z nich (institut oddlužení jako prostředek řešení úpadku dlužníka) je zpracována ve formě literární rešerše. První část práce se nejprve věnuje historii institutu oddlužení na českém území a nastavení oddlužení jako takového. Následuje popis procesu oddlužení v několika obdobích, kdy pomyslnou mez představuje, jednak novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 31/2019 Sb., a jednak koronavirová krize. První část práce je dále doplněna o část věnující se bariérám, které souvisí se vstupem některých osob do oddlužení. Druhá část práce se věnuje ekonomicko-právním aspektům vybraných případů oddlužení, kdy jde především o jejich charakteristiku a nalézání shod či rozdílů mezi nimi, a to vzhledem k obdobím vytyčeným v první části práce. Nakonec diplomová práce obsahuje také kratší kapitulu ohledně návrhů právní úpravy de lege ferenda, která reaguje na zjištěné problémy a nedostatky institutu oddlužení v České republice.

Klíčová slova: dluh, dlužník, insolvenční návrh, insolvenční řízení, insolvenční rejstřík, insolvenční správce, pohledávka, věřitel, oddlužení, úpadek

Process of debt discharge in the Czech republic

Abstract

This thesis is divided into two main parts, the first of which (the institute of debt relief as a means of solving debtor's bankruptcy) is written in the form of a literature research. The first part of the thesis concerns itself with the history of the institute of debt relief in the Czech territory and the setting of debt relief as such. This is followed by a description of the process of debt settlement in several periods, where the imaginary threshold is represented by the amendment to the Insolvency Act by Act No. 31/2019 Sb. and the coronavirus crisis. The first part of the thesis is further supplemented by a section devoted to the barriers related to the entry of some persons into debt settlement. The second part of the thesis is devoted to the economic and legal aspects of selected cases of debt relief, where it concerns itself mainly by their characteristics and finding the similarities or differences between them, in relation to the time periods set out in the first part of the thesis. Finally, this thesis also contains a shorter chapter on *de lege ferenda* proposals for legal regulation, which respond to the identified problems and shortcomings of the institute of debt settlement in the Czech Republic.

Keywords: debt, debtor, insolvency petition, insolvency proceedings, insolvency register, insolvency administrator, claim, creditor, debt relief, bankruptcy

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Institut oddlužení jako prostředek řešení úpadku dlužníka	12
3.1 Historický vývoj řešení úpadku (včetně institutu oddlužení) na českém území	12
3.2 Obecná charakteristika úpadku a způsobů jeho řešení.....	14
3.3 Proces oddlužení od přijetí insolvenčního zákona	17
3.3.1 Před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb.	18
3.3.2 Před a po koronavirové krizi.....	26
3.4 Bariéry pro vstup do oddlužení	33
4 Ekonomicko-právní aspekty vybraných případů oddlužení.....	35
4.1 Charakteristika vybraných případů (oddlužení před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb.).....	36
4.1.1 Jednotlivé insolvenční případy před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb.....	41
4.2 Charakteristika vybraných případů (schválená oddlužení před a po koronavirové krizi) 56	
4.2.1 Jednotlivé insolvenční případy před a po koronavirové krizi.....	63
5 Návrhy právní úpravy oddlužení de lege ferenda	72
6 Závěr.....	75
7 Seznam použitých zdrojů	77
7.1 Seznam použité literatury	77
7.2 Seznam použitých internetových zdrojů	77
7.3 Seznam použitých právních předpisů.....	81
7.4 Seznam použité judikatury	82
7.5 Seznam ostatních zdrojů	82
8 Seznam tabulek, grafů a zkratk	84
8.1 Seznam tabulek	84
8.2 Seznam grafů.....	85
8.3 Seznam použitých zkratk.....	85

1 Úvod

Oddlužení jako takové nabývá několika významů. Jednak je to jeden ze způsobů řešení úpadku dlužníka (právní institut – konstrukce neboli soubor právních norem), jednak je to proces (posloupnost určitých stavů od podání návrhu na oddlužení, resp. povolení oddlužení insolvenčním soudem po některé z možných rozhodnutí, kterými oddlužení končí), a jednak je to označení pro výsledek procesu (cílový stav čili osvobození dlužníka od povinnosti platit příslušné dluhy). Jednotlivá pojetí oddlužení jako institutu a procesu se pak navzájem prolínají.

Oddlužení a jeho nastavení v České republice od roku 2008 prochází takovým vývojem, že v posledních letech dochází k poměrně častým změnám, které se dotýkají zejména délky procesu oddlužení a minimálního uspokojení nezajištěných věřitelů. K největším změnám došlo v souvislosti s přijetím zákona č. 31/2019 Sb., přičemž důvodem některých dalších myšlených změn byla i tzv. koronavirová krize, která se dotkla všech osob, nejen v České republice, a proto oběma uvedeným „milníkům“ je v diplomové práci věnována značná pozornost.

Vzhledem k tomu, že aktuálně (ke dni 31. 12. 2022) je v oddlužení přes 107 tisíc osob, což představuje zhruba 1,02 % obyvatel ČR, a vzhledem k tomu, že osvobození dlužníků od placení dluhů se dotýká přinejmenším jejich věřitelů (kterých je na jednoho dlužníka několik), je nezbytné se nastavením oddlužení zabývat a vyhodnocovat dopady jeho úprav. Důležité aspekty (případů) oddlužení jsou přitom nejen ekonomické, ale i právní (případně též sociologické a psychologické), kdy teprve při jejich kombinaci vzniká komplexní pohled na danou problematiku.

Na významu tohoto tématu přidává skutečnost, že nejde o ryze vnitrostátní téma, neboť je předmětem úprav i na evropské úrovni. Příkladem je možné uvést směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023, jejíž podoba implementace do právního řádu ČR vzbuzuje debaty, a to obzvlášť u odborné veřejnosti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je vyhodnocení procesu oddlužení v České republice, a to konkrétně ve čtyřech obdobích, jednak v období před a po novele insolvenčního zákona provedené zákonem č. 31/2019 Sb., a jednak v období před a po koronavirové krizi. Vedlejší, resp. dílčí cíle práce spočívají v porovnání uvedených období a nalezení rozdílů, shod, podobností a souvislostí mezi nimi, a to zejména z hlediska právních a ekonomických aspektů oddlužení.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou část zabývající se institutem oddlužení jako prostředku řešení úpadku dlužníka a praktickou část věnující se ekonomicko-právním aspektům vybraných případů oddlužení, přičemž první z nich bude zpracována ve formě literární rešerše. Metodika, která bude při zpracování diplomové práce použita bude vycházet ze stanovených cílů. V rámci teoretické části bude využita metoda deskripce, a to na základě studia příslušných právních předpisů, odborné literatury a soudní judikatury. V praktické části práce bude využita metoda deskripce, ale i metoda komparace, kdy jednotlivé insolvenční případy budou přebírány z insolvenčního rejstříku a budou analyzovány.

3 Institut oddlužení jako prostředek řešení úpadku dlužníka

3.1 Historický vývoj řešení úpadku (včetně institutu oddlužení) na českém území

Pohled do historie úpadku je možné uvést slovy „*dluhy existovaly dříve než peníze*“¹. Insolvenční právo má na českém území poměrně dlouhou tradici. Významným obdobím z tohoto pohledu je 16. a 17. století, kdy kvůli zámořským objevům docházelo v Evropě k vysoké inflaci (růstu cenové hladiny), neboť evropské měny byly zásadně spjaty s obsahem drahých kovů v nich, a proto jejich kupní sílu dovoz zlata a stříbra snižoval. Důsledkem uvedeného bylo, že úpadek začal být vnímán jako něco přirozeného. Nevyhnutelnou právní úpravu naplnilo v roce 1627 vydání textu – Obnovené zřízení zemské², které obsahovalo i problematiku úpadku. Ta byla ovládána zásadou poměrného uspokojení dlužníků, přičemž při úmyslném předlužení s cílem (eventuálně s vědomím) poškození věřitele bylo možné i potrestání usmrcením. Podobu s dnešním právem lze spatřovat rovněž v tom, že věřitelé museli v prekluzivní lhůtě své pohledávky přihlašovat.

Dalším podstatným milníkem byl rozvoj obchodu, bankovníctví a pojišťovnictví v 18. století, kdy v roce 1781 byl vydán Josefínský konkursní řád vztahující se na všechny společenské vrstvy obyvatel. Nicméně byl provázen zdlouhavostí řízení a vysokými náklady řízení, a tak v roce 1869 došlo k vydání Rakouského konkurzního řádu, který však také nebyl vyhovující.

Pro vznik Československa byl charakteristický právní dualismus, který spočíval v tom, že v Česku platila odlišná právní úprava (rakouská) než na Slovensku a v Podkarpatské Rusi (uherská). V důsledku Velké hospodářské krize a nevyhovující právní úpravy na Slovensku (a v Podkarpatské Rusi) byl v roce 1931 přijat zákon č. 64/1931 Sb., konkursní, vyrovnávací a odpůrčí řád, který sjednotil právní úpravu pro celé území. Došlo sice ke sjednocení poplatků a posílení ochrany věřitelů při konkurzu, avšak prakticky šlo

¹ VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR, Bohumil HAVEL, et. al. *Insolvenční právo 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s. 126.

² V návaznosti na to byl v roce 1637 vydán i konkurzní řád.

o „modernizovaný“ předchozí právní předpis (císařské nařízení z roku 1914³), jež byl nově platný na celém území tehdejšího Československa (k jeho zrušení došlo v roce 1950).

V období totality nastalo v zásadě vyprázdnění insolvenčního práva, neboť soukromý sektor de facto neexistoval (v důsledku řízeného hospodářství) a případné podniky, které za socialismu nebyly ekonomicky „schopné“ zanikaly spíše kvůli politickým rozhodnutím, a to třeba splynutím s jinými podniky.

Po sametové revoluci v roce 1989, kdy docházelo k privatizaci státního majetku a návratu k tržnímu hospodářství, opět vyvstala potřeba právní úpravy úpadku a jeho řešení. Již v roce 1991 byl tedy přijat zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Tehdejším primárním problémem byla častá platební neschopnost⁴ subjektů, jíž měl zmíněný zákon vyřešit. Tento zákon nicméně nebral v potaz trendy doby v souvislosti s úpadky, a proto byl i mnohokrát novelizován. Kromě absence efektivní sanační formy řešení úpadku (na což je odkazováno i v důvodové zprávě k insolvenčnímu zákonu, které je věnován následující odstavec této kapitoly) byly problémem nízké kompetence věřitelů (např. absence možnosti odvolat správce) a neřešení spotřebitelských úpadků.

V roce 2006 byl přijat poměrně rozsáhlý zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „IZ“ nebo „insolvenční zákon“), jehož účinnost nastala dne 1. 1. 2008. Dle důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu bylo primárním nedostatkem tehdejší právní úpravy převaha likvidační formy řešení úpadku v podobě konkurzu nad sanační formou v podobě vyrovnání, neboť roční nápad konkurzů byl tisíce případů vůči pouhým desítkám případů vyrovnání. Právní úprava, vyjma těchto dvou řešení úpadku, jiná řešení jako třeba oddlužení neznala. Na přelomu druhého tisíciletí započal v České republice trend nárůstu spotřebitelských úvěrů, s nímž logicky narostl počet osob, které své závazky nebyly schopny splácet neboli zvýšil se počet exekucí⁵. Z výše uvedeného je zřejmé, že přijetí insolvenčního zákona bylo nutné, i když jeho přijetím prakticky teprve začal vývoj

³ Toto nařízení obsahovalo například rozlišení konkurzu a nepatrného konkurzu, přičemž rozhodující nebyla výše pohledávek věřitelů, ale velikost majetku dlužníka, kdy nepatrný konkurz představoval možnost u dlužníků s majetkem v přepočtu na dnešní měnu asi 2 miliony Kč.

⁴ Ze spousty příčin lze uvést příkladem neefektivitu podniků (přenesenou ze socialistického režimu) a rozšířené poskytování úvěrů spojené s osobními vazbami a korupcí, jež způsobilo růst podílu úvěrů, které nebyly spláceny.

⁵ V roce 2001 bylo nařízeno 4 302 exekucí, zatímco v roce přijetí insolvenčního zákona (2008) to bylo 554 100 exekucí.

zmírňování podmínek pro vstup dlužníků do nově zavedeného institutu oddlužení (podrobněji v podkapitole 3.3.2 Před a po koronavirové krizi).

Jako určitý další vývojový stupeň insolvenčního práva v České republice může být vnímána, v poslední době vzrůstající, legislativní aktivita Evropské unie. Přímá použitelnost evropských nařízení a povinnost členských států EU implementovat evropské směrnice významně ovlivňuje nejen oblast českého insolvenčního práva (podrobněji rovněž v podkapitole 3.3.2 Před a po koronavirové krizi).

3.2 Obecná charakteristika úpadku a způsobů jeho řešení

Z pohledu ekonomie lze zjednodušeně definovat úpadek jako situaci, kdy právnická, popř. fyzická osoba není schopna bez vnější pomoci ekonomicky fungovat. Tuto ne příliš určitou definici je vhodné vnímat v kontextu s právní úpravou, která pojem úpadku taktéž vymezuje.

Úpadek dle pozitivní právní úpravy v České republice může mít formu platební neschopnosti, anebo předlužení. Nicméně úpadek ve formě předlužení přichází v úvahu pouze u právnických osob a fyzických osob-podnikatelů.

Platební neschopnost je označení pro stav, kdy dlužník kumulativně splňuje následující tři kritéria. Má více věřitelů, má peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti a uvedené závazky není schopen plnit (§ 3 odst. 1 IZ). Pro vyhodnocení kritéria, zda dlužník je nebo není schopen závazky plnit insolvenční zákon uvádí několik vyvrátitelných právních domněnek.

„Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

- a) Zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo*
- b) Je neplní po dobu delší než 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo*
- c) Není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo*
- d) Nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.“ (§ 3 odst. 2 IZ)*

Předlužení je stavem, kdy dlužník splňuje kumulativně dvě kritéria – má více věřitelů, a zároveň souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku (§ 3 odst. 4 druhá věta IZ).

K ověření naplnění jednotlivých forem úpadku se používají ekonomické testy, konkrétně v souvislosti s platební neschopností tzv. test likvidity (cash-flow test) a v souvislosti s předlužením tzv. bilanční test (balance sheet test).

Obsah rozhodnutí o úpadku je stanoven v ustanovení § 136 odst. 2 IZ. Kromě jiného musí rozhodnutí obsahovat výzvu věřitelům k přihlášení svých pohledávek v procesněprávní lhůtě 2 měsíců od zveřejnění rozhodnutí o úpadku včetně poučení o následcích jejího zmeškání (z ustanovení § 173 odst. 1 IZ např. vyplývá, že se k opožděné přihlášce v insolvenčním řízení nepřihlíží). V souvislosti s přihlašování pohledávek lze zmínit, že při oddlužení platí pravidlo, dle něhož se věřitelé zajištěných pohledávek uspokojují pouze z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění. Toto pravidlo má rozložit břemeno tzv. sociálních nákladů oddlužení (obdržení obvykle jen části své pohledávky) i na zajištěné věřitele, a zároveň má motivovat věřitele (zpravidla banky) k odpovědnějšímu poskytování zajištěných úvěrů, resp. aby byly zajišťovány zástavou dostatečné hodnoty. Nutno zmínit, že neexistuje povinnost přihlásit pohledávku jako zajištěnou.

Účinky rozhodnutí o úpadku jsou nemožnost zahájení soudního (eventuálně rozhodčího) řízení o pohledávkách dlužníka, popř. přerušeni takového řízení. V této souvislosti myšleno pohledávky, které mohou být přihlášeny, případně ty, na které se pohlíží jako na přihlášené či takové, jež se v insolvenčním řízení neuspokojují. Výjimkou ze zákazu zahájení (nebo povinnosti přerušeni) řízení jsou zejména daňová řízení, řízení ve věci vkladu práva k nemovitostem, řízení o dlužných mzdových nárocích zaměstnanců dlužníka a řízení o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (§ 140d odst. 2 IZ).

Obecně se rozlišují dvě kategorie způsobů řešení úpadku, a to likvidační a sanační⁶. Podstatou likvidačních způsobů je téměř úplné vyřazení úpadce z ekonomických aktivit, zatímco u sanačních je úpadci umožněno více ekonomických aktivit, které mohou pomoci k překonání úpadkové situace.

⁶ Dále lze dělit způsoby řešení úpadku třeba dle obecnosti použití na univerzální (konkurz) a partikulární (reorganizace a oddlužení).

Do kategorie likvidačních způsobů řešení úpadku se řadí konkurz, nepatrný konkurz a řešení úpadku finančních institucí. Naopak do kategorie sanačních způsobů patří reorganizace a oddlužení.

Existence úpadku dlužníka a případný způsob jeho řešení se stanoví v tzv. insolvenčním řízení. Jedná se o zvláštní druh civilního řízení, neboť jako takové v sobě zahrnuje prvky řízení nalézacího (rozhodnutí o úpadku neboli zjištění splnění podmínek pro provedení insolvenčního řízení) i vykonávacího (řešení úpadku spočívající v realizaci potřebných opatření). Účelem insolvenčního řízení je spravedlivé uspořádání majetkových vztahů mezi dlužníkem a osobami, jež jsou úpadkem dotčeny, zatímco cílem tohoto řízení je co nejvyšší uspokojení pohledávek dlužníkových věřitelů, které je zásadně poměrné.

Odlišností insolvenčního od exekučního řízení je celá řada. Lze vnímat rozdílnosti z hlediska osob, které mohou podat návrh na jejich zahájení, možností jednoho nebo více současně vedených řízení, povahy vymáhané pohledávky nebo třeba způsobu uspokojení věřitelů. Návrh na zahájení insolvenčního řízení může podat zásadně dlužník i věřitel (u exekučního může jen věřitel), vždy je vedeno pouze jedno takové řízení (exekučních řízení může probíhat několik současně), v rámci insolvenčního řízení se uspokojují jen peněžité pohledávky (v exekučním i nepeněžité) a zásadně se pohledávky věřitelů uspokojují poměrně (v exekučním řízení naopak postupně).

Primárním právním předpisem vztahujícím se k této problematice je již zmiňovaný zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon.

Význam nezbytnosti propracované a funkční právní úpravy insolvenčního řízení je možné doložit několika argumenty. Smrčka a kol. uvádějí, že z makroekonomického pohledu existuje „...*definovatelný matematický vztah mezi schopností ekonomického systému zajistit obyvatelům země vyšší životní úroveň a schopností tohoto systému zajistit efektivní insolvenční řízení.*“, z toho vyplývá (jak rovněž Smrčka a kol. uvádějí), že „...*vytvoření kvalitního prostředí pro insolvenční řízení je jednou z důležitých podmínek k tomu, abychom mohli směřovat k opravdu vyspělému ekonomickému systému schopnému zajistit obyvatelstvu vysokou životní úroveň*“.⁷ Ekonomickým argumentem je pak i značný objem pohledávek, jež jsou v České republice řešeny prostřednictvím insolvenčního řízení,

⁷ SMRČKA, Luboš, Jan PLÁČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. *Insolvenční řízení: (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. Praha: Professional Publishing, 2016, s. 37 – 38.

proti němuž je postaven určitý zásadně nedostatečný objem aktiv dlužníků. Dle Kislingerové v letech 2008 až 2014 představovala výše neuspokojených, resp. „ztracených“ pohledávek věřitelů dlužníků v rámci insolvenčního řízení (kvůli nedobytnosti či neexistenci jejich majetku) každoročně odhadem 0,7 % HDP České republiky.⁸ Obecně platí zásada *pacta sunt servanda* (smlouvy/závazky se mají plnit), která je jednou ze základních zásad soukromého práva. Nicméně v případě oddlužení, jakožto jednoho ze způsobů řešení úpadku, se hovoří o tom, že ve výsledku vede k vyššímu uspokojení pohledávek věřitelů než bezvýjimečná „slepá“ aplikace zmíněné zásady. Zmíněnou tezi lze ilustrovat na imaginárním příkladu. Dlouhodobě zadlužená fyzická osoba, s několika proti ní vedenými exekucemi, není schopna splácet (s ohledem na své příjmy) ani příslušenství vymáhaných pohledávek. Daná osoba se ze svého pohledu ocitá v bezvýsledné ekonomické situaci, a proto začíná s ekonomickou aktivitou v šedé (stínové) ekonomice, případně odchází do zahraničí nebo se jinak snaží vyhnout následkům exekuce. Oddlužení, na rozdíl od exekuce, ale požaduje po dlužníkovi maximální ekonomickou aktivitu. Tato povinnost vede k šanci na vyšší uspokojení pohledávek věřitelů, přičemž zároveň tuto šanci zvyšuje příležitost dlužníka, aby se s vidinou možného odpuštění zbylé části svých dluhů snažil zajistit dodatečné peněžní zdroje od třetích osob, na které by jinak věřitelé „nedosáhli“. Posledně zmíněný argument by mohl být označen za argument ekonomicko-sociální, neboť (jak již bylo zmíněno) zahrnuje vědomí věřitelů, že bude vyvíjena ekonomická aktivita dlužníka, a rovněž zahrnuje možnost zajištění dodatečných peněžních zdrojů dlužníkem od třetích osob včetně dlužníkovi naděje, že se po určité době „zbaví“ svých dluhů, což ve svém důsledku udržuje sociální stabilitu společnosti.

3.3 Proces oddlužení od přijetí insolvenčního zákona

S oddlužením je spojováno hned několik teorií. Utilitarismus vnímá oddlužení dle jeho společenského užitku, tedy ve smyslu rozložení negativních dopadů úpadku dlužníka mezi věřitele, jež jsou obecně schopni příslušné ztráty „vstřebat“. Deontologie posuzuje oddlužení dle morálních pravidel, resp. v souvislosti s oddlužením upozorňuje na hrozící

⁸ SMRČKA, Luboš a Jindřich ŠPIČKA, ed. *Insolvence 2015: Šedé zóny a selhání v insolvenční praxi*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2015, s. 33.

riziko morálního hazardu, a tedy přenosu dopadů nezodpovědného ekonomického chování dlužníků na třetí osoby. Behavioralismus se ze své podstaty snaží hodnotit oddlužení dle objektivních kritérií, přičemž vstup do oddlužení je dle této teorie prostou strategií dlužníka s cílem „přežít“. Lapidárně řečeno existuje souvislost mezi podáním návrhu dlužníka na oddlužení a mírou snížení jeho blahobytu neboli proces oddlužení nastává z důvodu ztráty schopnosti dlužníka plnit své závazky, a to kvůli nedostatku jeho peněžních prostředků. Jsou nimi myšleny takové peněžní prostředky, které by dlužníkovi zajistily určitý minimální životní standard, neboť možnost plnění závazků přichází v úvahu až v případě dostatečného hmotného zajištění.

3.3.1 Před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb.

Insolvenční řízení lze zahájit výlučně na návrh (§ 9 odst. 1 IZ).

Návrh na povolení oddlužení může podat pouze dlužník, nikoliv věřitel či insolvenční správce. Oddlužení jako takové je možné zaprvé u fyzických osob (i u fyzických osob podnikatelů) a zadruhé u právnických osob-nepodnikatelů⁹, které současně nemají dluhy z podnikání.¹⁰ V této souvislosti je vhodné zmínit, že se v praxi případy oddlužení právnických osob téměř nevyskytují.

V případě, že insolvenční návrh podává sám dlužník, pak musí návrh na povolení oddlužení podat spolu s ním. V ostatních případech může podat návrh na povolení oddlužení do 30 dnů od dne, kdy mu byl insolvenční návrh doručen.

⁹ Potenciálně nimi mohou být zejména společenství vlastníků (§ 1194 an. OZ), obecně prospěšné společnosti (§ 3050 OZ), ústavy (§ 402 an. OZ), nadace a nadační fondy (§ 306 an. OZ ve spojení s § 394 an. OZ) nebo spolky (§ 214 an. OZ). Naopak za PO-podnikatele jsou považovány především následující subjekty. Právnické osoby zapisované dle § 421 odst. 1 OZ do obchodního rejstříku a PO fakticky vykonávající podnikatelskou činnost dle § 420 odst. 1 OZ (výdělečná činnost, vykonávaná samostatně, na vlastní účet a odpovědnost, živnostenským nebo obdobným způsobem, soustavně a s úmyslem dosažení zisku).

¹⁰ Do přijetí novely insolvenčního zákona provedené zákonem č. 191/2020 Sb. byla podmínka nemít dluhy z podnikání stanovena i pro fyzické osoby. Dluhy z podnikání jsou tedy od této novelizace insolvenčního zákona relevantní pouze u právnických osob. Existují však 3 výjimky (uvedené v § 389 IZ), kdy dluhy z podnikání nebrání provedení oddlužení. Jsou jimi situace, kdy věřitel dlužníka, o jehož pohledávku se jedná, s oddlužením souhlasí (souhlas věřitele se předpokládá, tzn. nesouhlasí-li, poté musí vyslovit odůvodněný nesouhlas, a to nejpozději s přihláškou své pohledávky). Dále nebrání provedení oddlužení ani pohledávky věřitelů, které zůstaly neuspokojeny po skončení insolvenčního řízení, pokud byl konkurz zrušen pro splnění rozvrhového usnesení či pro zcela nepostačující majetek dlužníka (nedostatek majetku). Nakonec jde i o situace, kdy se jedná o pohledávku zajištěného věřitele, neboť takový věřitel se uspokojuje pouze z výtěžku získaného prodejem věci, která pohledávku zajišťuje.

Obecně je stanovena povinnost, aby návrh za dlužníka sepsala a podala některá z následujících osob – advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo akreditovaná osoba. Výjimkou je třeba případ, kdy dlužníkem je fyzická osoba, která má právnícké nebo ekonomické vzdělání.

Novela insolvenčního zákona, která byla provedena zákonem č. 31/2019 Sb. (dále jen „novela 31/2019“) zakotvila zákaz sepisování a podávání návrhu na povolení oddlužení (případně insolvenčního návrhu) za úplatu nebo jiné zvýhodnění (§ 390a odst. 7 IZ).

Návrh je možné podat pouze na příslušném formuláři. Povinný obsah návrhu je stanoven v ustanovení § 391 odst. 1 IZ, přičemž povinné přílohy k návrhu jsou uvedeny v ustanovení § 392 IZ. V návrhu musí být označen dlužník a osoby, které jsou oprávněné za něho jednat, dále se uvádějí údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 12 měsících (před novelou 31/2019 se uváděly údaje za období následujících 5 let) a o příjmech dlužníka za posledních 12 měsíců (před novelou 31/2019 se uváděly údaje za období posledních 3 let), a nakonec i návrh způsobu oddlužení (eventuálně, že návrh nevznáší).

Dokumenty, které musejí být přiloženy k návrhu na povolení oddlužení jsou seznam dlužníkovu majetku, listiny dokládající příjmy dlužníka, čestné prohlášení dlužníka (že byl poučen o jeho povinnostech v insolvenčním řízení, že bude řádně platit pohledávky svých věřitelů a vynaloží veškeré úsilí k jejich plnému uspokojení, že bude plnit všechny zákonné povinnosti i povinnosti z rozhodnutí o schválení oddlužení, a že bude přiznávat všechny své příjmy v plné výši), a případně písemný souhlas nezajištěného věřitele s obdržáním hodnoty plnění nižšího než 60 %, resp. 30 % jeho pohledávky (dle ustanovení § 392 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 412a odst. 1 písm. b) a c) IZ). Před novelou 31/2019 se musely přikládat ještě seznamy závazků, naopak touto novelou byla zavedena povinnost přiložení již zmíněného čestného prohlášení dlužníka.

Novela 31/2019 též zrušila povinnost případného¹¹ přiložení písemných darovacích smluv nebo smluv o důchodu k návrhu na povolení oddlužení (§ 392 odst. 3 IZ – zrušena druhá věta). Darovacích smluv (smluv o důchodu) bylo využíváno zejména před zmíněnou novelou 31/2019, neboť dlužníci museli dokládat schopnost splnění alespoň 30 % závazků

¹¹ Za účelem splnění oddlužení, tedy při situaci, kdy by dlužník bez daru či důchodu neosvědčil, že dokáže splnit podmínku uspokojení 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů ze svých dosavadních příjmů.

svých nezajištěných věřitelů během 5 let, přesto i po novelizaci insolvenčního zákona jsou relativně často využívány. Dle analýzy Ministerstva spravedlnosti ze září 2020 vyplývalo, že se dary nebo důchody vyskytovaly ve více než 17 % oddlužení. Podstatou těchto smluv je, že se třetí osoba zaváže vůči dlužníkovi, že mu poskytne, resp. bude poskytovat peněžní prostředky. Jde o závazek mezi dlužníkem a onou třetí osobou, tudíž insolvenční správce při případném následném neplnění smlouvy nemůže toto plnění vynucovat. Nicméně, kdyby v takové situaci dlužník plnění nevymáhal, mohl by tím porušit svoji povinnost spočívající ve vynaložení veškerého úsilí, které je po něm možno spravedlivě požadovat, k (plnému) uspokojení pohledávek jeho věřitelů.¹² Diskutovanou bývá i současná praxe ve smyslu toho, že do oddlužení vstupuje určitá skupina dlužníků, jež zahrnuje dlužníky mající prakticky zajištěné pouze dary od třetích osob, ale nemající stálé příjmy. Podle toho času místopředsedkyně KS v Hradci Králové Jolany Maršíkové není pro soud překážkou, pokud dlužník vstupuje do oddlužení jen s prozatímními příjmy od třetích osob, nicméně v souvislosti s tím uvádí, že *„...dlužník je však po dobu trvání oddlužení povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat...toto by měl po celou dobu trvání oddlužení sledovat insolvenční správce a porušení těchto povinností by mělo vést ke zrušení schváleného oddlužení i v těch případech, kdy je sice oddlužení plněno z podpory třetí osoby, ale dlužník, pokud je toho schopen, se sám aktivně nesnaží svojí výdělečnou činností k uspokojení pohledávek věřitelů přispět.“*¹³ Výše uvedené se pojí s již nesčetněkrát zmiňovanou dlužníkovou povinností „vynaložení veškerého úsilí“. Za nekalou praktiku by naopak mohly být označeny situace, kdy by šlo o „dary“ související s ekonomickou aktivitou dlužníků v šedé (stínové) ekonomice, avšak to by v případě odhalení mělo vést k neschválení, příp. zrušení oddlužení. Je vhodné vnímat darovací smlouvy (a smlouvy o důchodu) i jako pro některé dlužníky jediný možný způsob, jak se dostat z tzv. dluhové pasti. Skutečnost, že se dlužník ocitne v tzv. dluhové pasti ve smyslu nemožnosti plnit ani na jistinu pohledávky z důvodu

¹² V případě porušení této povinnosti (nejen uvedeným způsobem) může soud rozhodnout o nesplnění oddlužení (§ 413 odst. 1 IZ), o splnění oddlužení bez osvobození dlužníka od placení pohledávek vyskytujících se v oddlužení v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny (§ 414 odst. 1 IZ), případně o zrušení schváleného oddlužení (§ 418 IZ).

¹³ PASEKOVÁ, Eva. *Nekalý úmysl či nouze? Šestina dlužníků vstupuje do insolvence s darovací smlouvou*. Česká justice. [online]. [cit. 26. 11. 2022].

neustálého navyšování jejího příslušenství je negativní ve svých důsledcích i z pohledu věřitelů. Určitou nadějí je pak pro věřitele v zásadě pouze vyskytnutí se neočekávaného zdroje příjmů dlužníka, kterým může být například dědictví. Dlužníků v oddlužení, u nichž tato možnost zdroje příjmů nastane je 5 až 10 %, přičemž nutno dodat, že jde o údaj z neoficiálních zdrojů, a zároveň že část pozůstalostí u potenciálních dlužníků-dědiců jich je sama o sobě předlužena.¹⁴

Jak již bylo řečeno uvedený návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem.¹⁵ Insolvenční soud může návrh odmítnout či zamítnout, popř. může zastavit řízení (pokud byl návrh vzat zpět). Neučiní-li soud některé z uvedených rozhodnutí, pak návrhu vyhoví a oddlužení povolí. Je vhodné zmínit, že povolení oddlužení představuje něco jiného než schválení oddlužení. Zjednodušeně řečeno povolení oddlužení lze charakterizovat jako předstupeň pro možné schválení oddlužení.

Insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne, tzn. nebude se zabývat ani jeho věcnou stránkou (zda jsou splněny předpoklady pro povolení oddlužení) v případech podle § 393 odst. 3 IZ. Důvody pro odmítnutí jsou nesepsání a nepodání návrhu k tomu příslušnou osobou (§ 390a odst. 1 nebo 2 IZ) a dále důvody spočívající v nedostacích, které dlužník ani na základě výzvy neodstranil. Těmi jsou neexistence řádně doplněného návrhu, kvůli čemuž nelze pokračovat v řízení, anebo nepřipojení zákonem požadovaných příloh, eventuálně jejich připojení, ale bez stanovených náležitostí.

Zpětvzetí návrhu je možné do okamžiku, než insolvenční soud rozhodne o schválení oddlužení.

Důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení jsou uvedeny v ustanovení § 395 IZ. Jedním z předpokladů pro povolení oddlužení je, aby dlužník návrhem na povolení oddlužení sledoval poctivý záměr, v opačném případě (tedy absentuje-li poctivý záměr, resp. vzhledem k okolnostem lze jeho absenci důvodně předpokládat) soud návrh zamítne. Dalším důvodem, pro který soud návrh zamítne je důvodný předpoklad, že dlužník nebude schopen splácet v plné výši ani pohledávky jako jsou hotové výdaje a odměna insolvenčního

¹⁴ VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR, Bohumil HAVEL, et. al. *Insolvenční právo 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s. 129.

¹⁵ V případě, že by nepodal insolvenční návrh dlužník, ale jiná osoba, pak lze návrh na povolení oddlužení podat ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy byl insolvenční návrh dlužníku doručen (§ 390 odst. 1 IZ).

správce¹⁶, výživné ze zákona a odměna osoby (dle ustanovení § 390a odst. 1 písm. a) IZ), která sepsala a za dlužníka podala návrh na povolení oddlužení (případně i insolvenční návrh). Předpokladem oddlužení je rovněž odpovědný přístup dlužníka k plnění povinností, neboť lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení je taktéž důvodem, pro který soud návrh na povolení oddlužení zamítne. Mezi další případy, kdy soud oddlužovací návrh zamítne patří 3 situace, které se společně vyznačují tím, že v určitém časovém úseku před podáním insolvenčního návrhu, buď insolvenční soud určitým způsobem rozhodl, anebo dlužník něco učinil. Navíc mají zmíněné situace společné, že existují-li důvody zvláštního zřetele hodné (např. dlužníkův ospravedlnitelný důvod závazku nebo výrazný nepoměr mezi výší dluhu a poskytnutým plněním), potom soud návrh na povolení oddlužení nezamítne. Zaprvé jde o situace, jestliže byl dlužník v posledních 10 letech pravomocně osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení (v rozsahu v němž nebyly uspokojeny). Zadruhé jde o situace, pokud byl v posledních 5 letech dlužníkův návrh na povolení oddlužení pravomocně zamítnut (eventuálně nebylo-li oddlužení schváleno nebo bylo-li již schválené oddlužení zrušeno) z důvodu jeho nepoctivého záměru. A za třetí se jedná o situace, kdy dlužník v posledních třech měsících vzal svůj návrh na povolení oddlužení zpět.

Z hlediska způsobů provedení oddlužení nastaly po novele 31/2019 rovněž určité změny. V době před přijetím zmiňované novely insolvenčního zákona existovaly 3 způsoby provedení oddlužení. Plnění splátkového kalendáře či zpeněžení majetkové podstaty, přičemž nebyl vyloučen ani souběh obou způsobů. Po novele 31/2019 existovaly, resp. existují již pouze 2 způsoby, a to zpeněžení majetkové podstaty nebo plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Zpeněžení majetkové podstaty dle zákonné dikce znamená převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů včetně úplatného postoupení dlužníkových pohledávek (§ 283 odst. 1 IZ). Obsahem majetkové podstaty v zásadě není majetek, který dlužník nabyl po schválení oddlužení.

Plnění splátkového kalendáře spočívá v tom, že dlužník má povinnost splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů měsíčně určitou částku, a to po příslušnou dobu.

¹⁶ Současně však výše splátky ostatním věřitelům nesmí být nižší než tato pohledávka.

Pokud soud povolí oddlužení, pak zásadně následuje schůze věřitelů, kde je projednáván způsob oddlužení¹⁷. Věřitelé mohou hlasováním přijmout (pouze) zpeněžení majetkové podstaty nebo plnění splátkového kalendáře včetně zpeněžení majetkové podstaty. Rozdíl mezi těmito způsoby spočívá v tom, že u „pouhého“ zpeněžení bude věřitelům k dispozici veškerý majetek dlužníka včetně chráněného obydlí, avšak žádné srážky z příjmů dlužníka. Naopak při zvolení plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty jsou pohledávky věřitelů uspokojovány ze srážek z příjmů dlužníka po příslušnou dobu a ze zpeněžení veškerého majetku dlužníka, nýbrž bez chráněného obydlí dlužníka.

Soud buď okamžitě po skončení projednávání námitek věřitelů, anebo po marném uplynutí lhůty k jejich podání rozhodne o (ne)schválení oddlužení. Důvody pro neschválení oddlužení jsou totožné s důvody pro odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Insolvenční řízení může skončit usnesením soudu o splnění oddlužení (pokud dlužník splní oddlužení, soud to vezme na vědomí), které může obsahovat též výrok o osvobození od placení neuspokojených pohledávek (při splnění všech dlužnických povinností řádně a včas).

Nejpodstatnější změnou insolvenčního zákona provedenou novelou 31/2019 bylo zrušení podmínky pro možnost povolení oddlužení spočívající v předpokladu, že plnění, které by při případném oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé činí alespoň 30 % jejich pohledávek¹⁸ (§ 395 odst. 1 písm. b) IZ). Relativní hranice 30 % uspokojení pohledávek byla nahrazena absolutním požadavkem na úhradu konkrétně stanovené částky¹⁹, čímž došlo k rozšíření dosahu možnosti oddlužení na více dlužníků. Nicméně je vhodné upozornit i na negativní důsledek této změny spočívající ve snížení průměrného uspokojení pohledávek věřitelů dlužníků. Pro lepší představu je níže uvedeno znění příslušného ustanovení před novelou 31/2019 a po ní.

¹⁷ Alternativně může dojít ke zvolení způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů, případně o něm rozhodne soud.

¹⁸ Existovala výjimka, pokud nezajištění věřitelé s nižším plněním souhlasili (viz znění insolvenčního zákona před novelou 31/2019).

¹⁹ Tato částka představuje minimálně 2 178 Kč měsíčně, neboť dlužník musí splácet věřitelům alespoň stejnou částku jako činí odměna insolvenčního správce (tedy z toho 1 089 Kč na odměnu insolvenčního správce a minimálně 1 089 Kč na úhradu závazků věřitelů) dle ustanovení § 395 odst. 1 písm. b) IZ. Splácená částka se povinně zvyšuje o splátky na některé pohledávky jako např. na výživné.

„Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat..., že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí.“ (§ 395 odst. 1 písm. b) IZ v účinném znění ke dni 31. 5. 2019)

„Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat..., že dlužník nebude schopen splácet v plné výši ani pohledávky podle § 168 odst. 2 písm. a), přičemž výše splátky ostatním věřitelům včetně věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň nesmí být nižší než tato pohledávka, a dále ani pohledávky podle § 169 odst. 1 písm. e) a § 390a odst. 5.“ (§ 395 odst. 1 písm. b) IZ v účinném znění ke dni 1. 6. 2019)

Z výše uvedeného je zřejmé, že se při nastavování příslušných podmínek oddlužení střetává na jedné straně zájem věřitelů na co nejvyšším uspokojení svých pohledávek a na druhé straně zájem dlužníka na tzv. fresh start neboli možnost začít po vyřešení úpadku znovu „s čistým štítem“, přičemž nemůže být opomenut ani zájem společnosti na sociální stabilitě a na boji s tzv. obchodem s chudobou (v tomto případě jde zejména o půjčky s vědomím toho, že nebudou splaceny a s cílem vymáhat pak extrémně vysoké sankce).

Splnění oddlužení, v závislosti na tom kterém způsobu oddlužení, může mít po novele 31/2019 několik podob. V případě plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty může být oddlužení splněno jednak splacením pohledávek nezajištěných věřitelů v plné výši, jednak zaplacením 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů během 3 let od schválení oddlužení, a jednak vynaložením veškerého úsilí k plnému uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka po dobu 5 let²⁰. Speciálním případem (lze ho označit za sociální) je situace, kdy může dojít ke splnění oddlužení již po 3 letech od schválení oddlužení, pokud během této doby nedojde k jeho zrušení. Speciální případ se vztahuje na dlužníky – osoby pobírající starobní důchod²¹ a osoby invalidní²² (ve druhém nebo třetím

²⁰ Zmíněné veškeré úsilí je podmíněno jeho spravedlivostí, resp. musí jít o takové úsilí, které je na dlužníku možno spravedlivě požadovat. Další nezbytnou podmínkou splnění oddlužení u tohoto způsobu je nezrušení oddlužení během uvedené pětileté doby. Insolvenční zákon uvádí vyvratitelnou právní domněnku, že splatil-li v uvedené době dlužník alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů, pak vynaložil veškeré úsilí k plnému uspokojení věřitelů (§ 412a odst. 1 písm. c) poslední věta IZ a contrario – znění po novele 31/2019).

²¹ Nárok na starobní důchod vznikl před schválením oddlužení a trval po celou dobu oddlužení.

²² Zde postačí i, pokud se osoba stane invalidní v průběhu oddlužení. Tento speciální případ byl do insolvenčního zákona zakotven až novelou provedenou zákonem č. 230/2019 Sb.

stupni). Jako další lex specialis lze označit úpravu situace, kdy pohledávky vůči dlužníku vznikly alespoň ze dvou třetin jejich výše před jeho zletilostí, resp. dovršením 18 let věku, neboť v takovém případě je oddlužení (za předpokladu jeho nezrušení) splněno po 3 letech od jeho schválení.²³ V případě „pouhého“ zpeněžování majetkové podstaty je oddlužení splněno, pokud dlužník řádně plnil své povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení, a zároveň insolvenční soud obdržel zprávu insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení (§ 412a odst. 2 IZ).

Zmírnění podmínek pro oddlužení novelou 31/2019, ve smyslu zrušení povinnosti uspokojení 30 % závazků nezajištěných věřitelů a jejího nahrazení vynaložením tzv. veškerého úsilí k plnému uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka, si část veřejnosti začala vykládat jako tzv. nulové oddlužení, a to s představou možného účelového postupu až po případné zneužití dobrodíní zákona. V této souvislosti s určitou mírou nadsázky Ševčík dodává, že *„uklidňovat se v tomto smyslu možností nepovolit, neschválit či zrušit oddlužení soudem pro nepoctivý záměr dlužníka...je podobné, jako spoléhat na věrnost mužů jen proto, že jim to ukládá § 687 odst. 2 obč. zák.“*²⁴

Pro ilustraci důsledků změn u oddlužení provedených novelou 31/2019 je níže uvedena přehledová tabulka (č. 1) s charakteristikami dlužníků vstupujících do oddlužení před i po účinnosti novely 31/2019 doplněná o predikované údaje ohledně dlužníků po implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 (dále jen „evropská směrnice“).²⁵

²³ Zmíněná lex specialis vyplývá z ustanovení § 412a odst. 6 IZ. Do insolvenčního zákona byla zakotvena jeho novelou provedenou zákonem č. 230/2019 Sb.

²⁴ VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR, Bohumil HAVEL, et. al. *Insolvence 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s. 150.

²⁵ O evropské směrnici podrobněji v podkapitole 3.3.2 Před a po koronavirové krizi.

Tabulka č. 1: Charakteristiky dlužníků v oddlužení

		Dlužník v oddlužení před novelou 31/2019	Dlužník v oddlužení po novele 31/2019	Dlužník po implementaci evropské směrnice
Očekávaný měsíční příjem v Kč	Průměrný čistý	17 748	16 346	-
	Medián	17 000	15 536	-
Výše pohledávek nezajištěných věřitelů v Kč	Průměrná	797 000	1 240 000	-
	Medián	561 100	681 100	-
Očekávaná míra uspokojení nezajištěných věřitelů v %	Průměrná	60,2 (56)	41,0 (41,5)	(24,9)
	Medián	52,7 (-)	31,1 (30,6)	(18,4)
Počet dlužníků s dluhy převyšujícími 2 mil. Kč v %		0,026	6,480	-

Prameny: Insolvence 2008 – 2020; vlastní zpracování.

Poznámky: Zaokrouhlováno na desetiny procenta

Značka „-“ znamená nenalezená data

Údaje uvedené v závorkách jsou údaje ze statistik asociace insolvenčních správců.

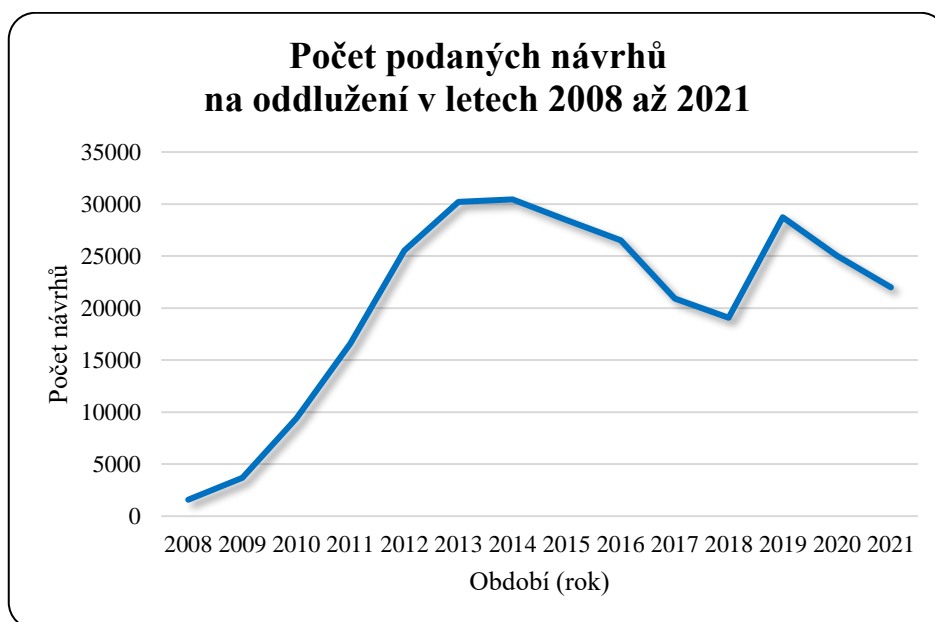
3.3.2 Před a po koronavirové krizi

Tzv. koronavirová krize v České republice započala dne 1. 3. 2020, neboť v uvedený den byly v ČR oficiálně potvrzeny první případy nákazy osob onemocněním (později nazvaného jako) covid-19. Po dobu následujících dvou let pandemie koronaviru nejen v České republice v rámci tzv. vln opakovaně zesilovala a slábala²⁶. Dopady pandemie, resp. dopady všemožných omezujících opatření tehdejší vlády ČR (nařizovaných v jejím důsledku) byly a jsou očekávané. Dle Veselého bude v budoucnu počet insolvencí růst, přičemž podle zkušeností s dopady krize v minulosti (myšleno celosvětová ekonomická krize v roce 2008) se nárůst návrhů nejvíce projeví v horizontu čtyř až pěti let od chvíle, kdy lidé

²⁶ Ve smyslu počtu nakažených osob, počtu hospitalizovaných osob v nemocnicích i počtu úmrtí osob v souvislosti s onemocněním covid-19.

(dlužníci) začnou mít ekonomické problémy.²⁷ S ohledem na výše uvedené je na grafu č. 1 minimálně do roku 2021 (s předpokladem trvání i v roce 2022, za který ještě nejsou dostupná konečná data) stále možné sledovat pokles počtu podaných návrhů na oddlužení. Jedná se o opakující se trend, který souvisí s etapami, kterými institut oddlužení v České republice od svého zavedení prochází. První etapu představovalo období od ledna 2008 do konce května 2019. Druhou, a zároveň i v dnešní době stále probíhající etapou je pak období, které započalo v červnu 2019 (přijetí novely 31/2019 neboli „oddlužovací novely“).

Graf č. 1: Počet podaných návrhů na oddlužení v letech 2008 až 2021

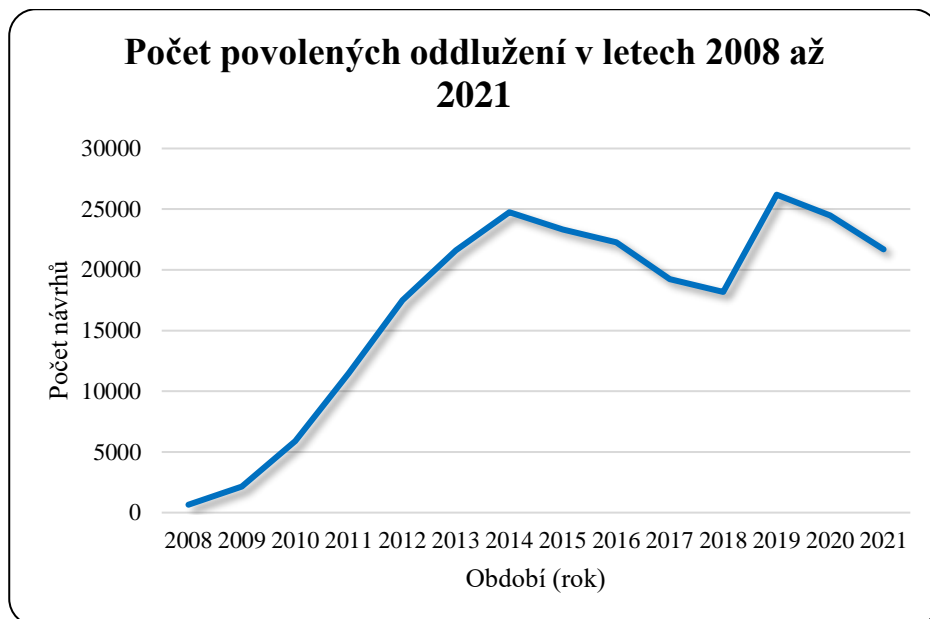

Prameny: Institut prevence a oddlužení; Ministerstvo spravedlnosti; vlastní zpracování.

Kromě období poklesu počtu podaných návrhů na oddlužení lze na grafu č. 1 sledovat samozřejmě i období růstu počtu podaných takovýchto návrhů. Lze říci, že růst počtu návrhů trval od přijetí insolvenčního zákona až do roku 2014. Období od roku 2014 do roku 2018 naopak charakterizuje pokles počtu návrhů. Další nárůst počtu návrhů v roce 2019 souvisí s přijetím novely 31/2019 insolvenčního zákona, která rozšířila možnost oddlužení pro více osob.

²⁷ KRMELOVÁ, Petra. *Klid před bouří v Česku. „Čeká nás vlna insolvenčí, covid problém jen oddálil“* [online]. [cit. 2022-11-28].

Graf č. 2: Počet povolených oddlužení v letech 2008 až 2021

Prameny: Institut prevence a oddlužení; Ministerstvo spravedlnosti; vlastní zpracování.

Uvedený graf č. 2 v podstatě kopíruje předchozí graf č. 1, neboť křivka znázorňující počet povolených oddlužení v letech 2008 až 2021 má stejný trend jako křivka znázorňující počet podaných návrhů na oddlužení ve stejných letech.

V současné době (únor 2023) je připravována další novela insolvenčního zákona, která by měla do českého právního řádu promítnout směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023, u které již nicméně uplynula lhůta stanovená pro její transpozici, a to dne 17. července 2021. Období po implementaci směrnice tedy bude již v pořadí třetí etapou. Touto etapou je zamýšleno sjednocení doby oddlužení pro všechny fyzické osoby (i podnikající) na 3 roky. Přijetí novely insolvenčního zákona provádějící implementaci evropské směrnice může urychlit proces nárůstu návrhů očekávaného vzhledem ke koronavirové krizi, neboť lze předpokládat nárůst případů díky zkrácení doby pro splnění oddlužení. Ovšem je otázkou, jak dlouho bude očekávaný nárůst návrhů trvat, protože opětovné zavádění mírnějších (benevolentnějších) přístupů může vést k poklesu návrhů a vyčkávání dlužníků s oddlužením.

Projednávání návrhu zákona jako sněmovní tisk 1073, který měl za cíl implementovat evropskou směrnici, bylo ukončeno s koncem 8. volebního období

Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Ke zmíněnému sněmovnímu tisku 1073 se negativně vyjádřila Česká advokátní komora, neboť k němu zaujala několik stanovisek. Příkladem „ČAK nepovažuje za vhodné zkrácení oddlužení spotřebitelů z 5 na 3 roky bez odpovídající předchozí společenské a odborné diskuse bez vyvážení legitimních zájmů podnikatelů jako věřitelů, bez standardního legislativního procesu, řádného připomínkového řízení a projednání předlohy v Legislativní radě vlády.“²⁸

Současné Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR ale doposud, ke dni 3. 3. 2023, nebyl předložen žádný návrh zákona, který by evropskou směrnicí prováděl, a tedy insolvenční zákon novelizoval. Ministerstvo spravedlnosti v listopadu 2022 zveřejnilo zprávu o tom, že odeslalo návrh novely insolvenčního zákona do mezirezortního připomínkového řízení, přičemž současně zveřejnilo i jeho podobu a důvodovou zprávu. Aktuálně²⁹ podle portálu informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky bylo připomínkové řízení již ukončeno, další termíny ve vztahu k následujícímu postupu v systému zveřejněny prozatím nejsou. Nicméně tento návrh³⁰ je rovněž některými představiteli odborné veřejnosti kritizován.

Společnost InsolCentrum v lednu 2023 zorganizovala odbornou diskusi na téma hrozby insolvencí občanů ČR.³¹ Účastníci diskuze se shodli na tom, že „...plošným zkrácením doby oddlužení z pěti na tři roky pro všechny dlužníky může vláda ukázat cestu, jak se vyhnout plnění závazků, může dojít k rozdělení společnosti a ke zvýšení napětí mezi nesplácejícími a řádně splácejícími občany. Důsledkem nové úpravy bude výrazné snížení výtěžnosti oddlužení, na což mohou doplatit ztrátou více než 100 miliard korun soukromí a státní věřitelé.“³² Společnost InsolCentrum odhadla, že by v případě plošného tříletého oddlužení pro všechny dlužníky byla jeho výtěžnost zhruba 6,5 %. Vyplývá to z úvahy, že při oddlužení trvajícím 5 let obdrží nezajištění věřitelé 30 % svých pohledávek, tedy

²⁸ ČAK. Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona [online]. [cit. 2023-02-22].

²⁹ Ke dni 3. 3. 2023.

³⁰ Znění návrhu včetně důvodové zprávy, připomínek a dalších listin je dostupný z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKUKK2QC/>.

³¹ Společnost InsolCentrum, s.r.o. se primárně zabývá výzkumy a vzděláváním v oblasti insolvenčních řízení. Účastníky předmetné diskuze byli – ředitel Odboru legislativy, práva a analýz Hospodářské komory České republiky (Ladislav Minčíč), ředitel Poradny při finanční tísni (David Šmejkal), ředitelka Svazu měst a obcí České republiky (Radka Vladyková), akademik (Bohumil Havel), ekonom (Aleš Rod) a jednatelka společnosti InsolCentrum (Jarmila Veselá).

³² INSOLCENTRUM. Novela insolvenčního zákona: Odborníci varují před unáhlenými kroky vlády. *Advokátní deník* [online]. 3. 1. 2023 [cit. 2023-02-22].

142,5 miliard Kč, přičemž při oddlužení trvajícím 3 roky by to bylo asi 30,8 miliard Kč (při odhadovaném 6,5% uspokojení nezajištěných pohledávek). Z uvedených 100 miliard Kč by pak přímo stát měl přijít o 15 miliard Kč. K těmto statistikám nutno dodat, že od účinnosti novely 31/2019, jak již bylo zmíněno, byla podmínka pro povolení oddlužení ve smyslu předpokladu uspokojení 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů zrušena, a proto je nutno vnímat zmíněných 30 % (142,5 miliard Kč) s rezervou.

V únoru 2023 následně zorganizovaly společnosti Rubikon Centrum, Institut prevence a řešení předlužení a Člověk v tísní rovněž odbornou diskuzi na téma druhá šance pro dlužníky i ekonomiku.³³ Předmětem diskuze byla chystaná novela insolvenčního zákona. Výsledkem bylo představení několika tezí, které by dle nich měly vyvracet nepřesnosti a zkreslení (eventuálně mýty), které se v souvislosti se zmíněnou novelou objevují. Uvedli například, že zkrácení doby oddlužení nesouvisí s tím, zda lidé řádně hradí své závazky, neboť nedává smysl, aby lidé přestali platit své dluhy a riskovali tak exekuce. Ohledně možného sociálního napětí pak zmínili, že sociální napětí naopak roste v situaci, kdy je významná část lidí v násobných exekucích a nevidí perspektivu, jak svou situaci změnit. Zkrácením oddlužení z 5 let na 3 roky by měla míra uspokojení nezajištěných věřitelů klesnout maximálně o 15 %, přičemž ztrátu věřitelů ve výši 100 miliard Kč vnímají účastníci diskuze jako virtuální číslo, neboť „*tyto nezaplacené pohledávky jsou dávno odepsané a žádná nová ztráta nevznikne*“.³⁴

„Cílem této směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a odstranit překážky bránící uplatňování základních svobod, například volného pohybu kapitálu a svobody usazování, které vyplývají z rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy a postupy preventivní restrukturalizace, insolvence a oddlužení a zákazů činnosti. Tato směrnice, aniž by se dotýkala základních práv a svobod pracovníků, si klade za cíl odstranit uvedené překážky tím, že zajistí, aby životaschopné podniky a podnikatelé ve finančních

³³ Společnost Rubikon Centrum, z.ú. se zabývá pomocí lidem s trestní minulostí, a to zejména se získáním a udržením zaměstnání, bydlení a řešením jejich dluhů. Společnost Institut prevence a řešení předlužení, z.ú. se ve své činnosti věnuje problematice zadlužení domácností, exekucí a osobních bankrotů. Společnost Člověk v tísní, o.p.s. se především zabývá pomocí v krizových oblastech a podporou respektování lidských práv. Účastníky předmětné diskuze byli – advokát a insolvenční správce (Jakub Backa), vedoucí programu Dluhové poradenství společnosti Člověk v tísní (Daniel Hůle), sociolog a člen Národní ekonomické rady vlády (Daniel Prokop), ředitel logistické společnosti (Tomáš Urban) a ekonom (Miroslav Zámečník).

³⁴ *Osmero nepravdivých tvrzení o novele oddlužení* [online]. České noviny, 24. 2. 2023 [cit. 2023-03-22].

obtížích měli přístup k účinným vnitrostátním rámcům preventivní restrukturalizace, které jim umožní pokračovat v činnosti, aby tak poctiví podnikatelé v úpadku nebo předlužení podnikatelé dostali po úplném oddlužení po uplynutí přiměřené doby druhou šanci a aby se zlepšila účinnost postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení, zejména s cílem zkrátit jejich trvání.“³⁵

Přestože z citovaného úvodu směrnice vyplývá, že jejím primárním cílem je zjednodušeně řečeno podpora podnikatelů a podnikání, připravovaná novela insolvenčního zákona chce zavést zkrácení procesu oddlužení plošně pro všechny osoby.

Ale zpět ke koronavirové krizi. Na tento stav vcelku rychle reagovali zákonodárci, kteří už v dubnu 2020, tedy několik týdnů po prvních oficiálně potvrzených případech nákazy onemocnění covid-19 v ČR, přijali zákon č. 191/2020 Sb.³⁶ zvaný jako lex covid (později označovaný jako lex covid I). Tento zákon měl minimalizovat očekávané dopady krize, a to i v rámci insolvenčního práva. V souvislosti s oddlužením mělo jít o dopady týkající se narušené schopnosti dlužníků v oddlužení splácet své závazky ve stejné výši jako doposud. Cílem měla být rovněž pomoc osobám, které ještě v oddlužení nebyly, ale kvůli dopadům koronaviru by se mohly do oddlužení dostat. Oddlužení se zejména týkala následující ustanovení lex covid I. Podle § 5 lex covid I mohl insolvenční soud na žádost rozhodnout o prominutí zmeškání lhůty k provedení úkonu v insolvenčním řízení, pokud v době trvání mimořádných opatření při epidemii a v důsledku omezení z nich plynoucích osoba příslušnou lhůtu zmeškala. Dále podle § 13 lex covid I se v období od 24. dubna 2020 do 31. srpna 2020 nepřihlíželo k insolvenčnímu návrhu, který v uvedeném období podal věřitel. Z ustanovení § 14 odst. 1 lex covid I vyplývá, že u oddlužení plněním splátkového kalendáře, v němž bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka před účinností novely 31/2019, mohl soud změnit usnesení o schválení oddlužení (rozhodnout podle § 407 odst. 3 IZ) tak, že dlužníkovi na jeho návrh (kterým soud není vázán) snížil povinné splátky bez ohledu na to, zda zde byl důvodný předpoklad uspokojení minimálně 50 % pohledávek nezajištěných věřitelů, případně důvodný předpoklad uspokojení minimálně ve výši, na které se nezajištění

³⁵ Bod 1 úvodu směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023.

³⁶ Celým označením – zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

věřitelé s dlužníkem dohodli (§ 398 odst. 4 IZ).³⁷ Podle § 14 odst. 3 lex covid I pak insolvenční soud nemohl zrušit schválené oddlužení (u insolvenčních řízeních, ve kterých bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka do 31. května 2019, tzn. před novelou 31/2019) z důvodu, že dlužníkovi kvůli jeho zaviněnému jednání vznikl po schválení oddlužení peněžitý závazek (po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti) dle § 418 odst. 1 písm. b) IZ, pokud by nesplnění podstatné části splátkového kalendáře bylo převážně způsobeno v důsledku okolnosti související s mimořádným opatřením (při epidemii viz ustanovení § 1 lex covid I). Zmírnění podmínek pro osvobození dlužníka od placení pohledávek (zahrnutých do oddlužení a v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny) bylo zakotveno v ustanovení § 15 lex covid I. Podle tohoto ustanovení zjednodušeně řečeno mohl a může insolvenční soud přiznat dlužníkovi osvobození od placení zmíněných pohledávek, i když nesplnil, resp. nedosáhl uspokojení nezajištěných pohledávek v požadované výši. Podmínkou nicméně je, že nedosažení požadovaného uspokojení pohledávek je důsledkem okolností, které dlužník nezavinil, to musí dlužník prokázat, zároveň však platí vyvratitelná právní domněnka, že okolnosti, ke kterým došlo v důsledku omezení plynoucích z opatření při epidemii, dlužník nezavinil. Na základě ustanovení § 17 lex covid I pak došlo k tomu, že se prodloužila doba rozhodná pro odporovatelnost právních jednání dlužníků (dovolání se jejich neúčinnosti), a to o období od 24. dubna 2020 do uplynutí 6 měsíců od ukončení nebo zrušení mimořádného opatření při epidemii (nejpozději ale do 31. prosince 2020). Poslední zmíněné ustanovení mělo chránit věřitele před případnými zkracujícími jednáními dlužníků.

Dalším zákonem reagujícím na koronavirovou krizi byl zákon č. 460/2020 Sb., označovaný jako lex covid II. Článek I. bod 1. prodloužil dobu rozhodnou pro dovolání se neúčinnosti právních jednání dlužníků, a to tak, že v době uvedené v § 12 odst. 2 lex covid I, nahradil nejzazší datum pro její konec datem 30. června 2021. Dále článek I. bod 2. lex covid II rozšířil okruh mimořádných opatření, která mohou představovat důvody pro nemožnost zrušení schváleného oddlužení ve smyslu ustanovení § 14 odst. 3 lex covid I. Článkem III. bod 5. lex covid II došlo ke změně (novele) insolvenčního zákona (konkrétně ustanovení § 418 odst. 7 IZ) ve smyslu toho, že došlo ke zrušení obligatornosti soudního jednání ke zrušení schváleného oddlužení. Došlo tím k odstranění bizarních situací, kdy

³⁷ Ustanovení § 14 odst. 1 lex covid I bylo aplikovatelné pouze v období od 24. dubna 2020 do uplynutí 12 měsíců od ukončení nebo zrušení mimořádného opatření při epidemii.

soudy musely ke zrušení schváleného oddlužení nařizovat jednání vždy, a to i když zrušení oddlužení navrhl sám dlužník, nově tak musí soud učinit pouze, pokud zrušení navrhl insolvenční správce nebo věřitel, případně trvá-li na jednání sám dlužník.

Následně bylo přijato ještě několik zákonů, které je možno označovat jako lex covid a nějaké římské číslo, nicméně pro insolvence, resp. oddlužení žádné významné změny nezahrnovaly.

3.4 Bariéry pro vstup do oddlužení

Dlouhodobě má oddlužení oproti konkurzu a reorganizaci dominantní postavení. Ke konci roku 2021 bylo oddlužením řešeno téměř 96 % všech případů úpadku. Přestože jde o důležitý a často uplatňovaný institut, stále určitá část dlužníků tento institut nevyužívá.

Důvody, kvůli kterým někteří dlužníci nevstupují do oddlužení jsou různé. Prvním z nich jsou srážky z příjmů, které mohou být oproti srážkám z příjmů při exekuci až o několik tisíc vyšší. Odrazující je dále skutečnost, že insolvenční rejstřík je veřejný, a tudíž všechny informace v něm uvedené jsou dostupné komukoliv. Nejistý konec oddlužení ve smyslu toho, že při nesplacení 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů posuzuje vynaložení tzv. veškerého úsilí k plnému uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka (po dobu 5 let) soud je též pro některé dlužníky překážkou.

Faktorům, které ztěžují dlužníkům vstup do oddlužení nebo spíše, které dlužníky od oddlužení odrazují se věnoval v roce 2021 výzkum organizace PAQ Research.³⁸ V rámci šetření vyšlo najevo, že 45 % z respondentů neví, jak vstoupit do oddlužení, popř. ani institut oddlužení nezná. Nízká informovanost dlužníků ohledně výhod oddlužení je jistě faktorem omezujícím vyšší počet žadatelů o tento způsob řešení úpadku, neboť o možnosti odpuštění v zásadě všech nesplacených dluhů při splnění podmínek oddlužení vědělo 50 % dlužníků. Obdobně kolem 50 % respondentů znalo pozitiva oddlužení jako jsou zastavení růstu dluhů

³⁸ Výzkum probíhal v období od 2. do 28. července 2021 a zúčastnilo se ho 537 dlužníků, kdy každý splňoval alespoň jednu z následujících podmínek – jedna exekuce v domácnosti a v horizontu 5 let je její splacení velmi nepravděpodobné (event. dlužník neví), dvě a více exekucí v domácnosti a v horizontu 5 let je jejich splacení spíše (event. velmi) nepravděpodobné (event. dlužník neví) nebo existence nesplacitelného dluhu a v horizontu 5 let je jeho splacení spíše (velmi) nepravděpodobné (event. dlužník neví). Stěžejní činností společnosti PAQ Research, z.ú. je provádění sociologických šetření, jejichž výsledky musí být každému rovnocenně dostupné (za podmínek stanovených předem), což vyplývá ze samotné podstaty ústavu a jeho právní úpravy obsažené v § 402 an. OZ.

o úroky (penále apod.) a komunikace s jedním insolvenčním správcem namísto několika exekutorů. Celkem 27 % dlužníků mělo povědomí o dalším kladu oddlužení ve smyslu možnosti používat bankovní účet (který je v exekuci blokován) a 10 % dlužníků vědělo o limitu pro exekutory ohledně jejich maximální výše přihlášených nákladů (8 000 Kč). Vyšší srážky z příjmů odrazují 59 % respondentů a veřejně dostupné informace o dlužnících uváděné v insolvenčním rejstříku odrazují 42 % dlužníků (včetně respondentů, kteří o vyšších srážkách nevěděli nebo nevěděli o veřejně dostupných informacích, ale odrazovalo by je to). Výzkum se zabýval i tím, jaký by mělo vliv odstranění zmíněných bariér na nárůst počtu dlužníků, kteří by měli zájem o oddlužení. Při odstranění informační překážky (znalost oddlužení a postupu, jak tento institut využít) by mohl vzrůst počet ucházejících dlužníků z 12 % na 25 %. Upuštění od délky pětiletého období v oddlužení, výše srážek a hranice 30 % splacených pohledávek (nezajištěných věřitelů)³⁹ by dle výzkumu způsobilo vzrůst o 6 % na 31 % dlužníků. Celkem 41 % respondentů by chtělo vstoupit do oddlužení, pokud by se kromě výše zmíněných bariér odstranily i podmínky jako riziko zabavování majetku a minimální splátka ve výši 2 200 Kč. Při teoretickém počtu půl milionu dlužníků (v „neřešitelné“ exekuci a předlužených), se kterým šetření počítalo, by 41 % představovalo kolem 200 000 dlužníků. V závěru zprávy uvádí zpracovatelé výzkumu některá doporučení, z nichž lze zmínit např. snížení rozdílu mezi insolvenčními a exekučními srážkami, informování dlužníků v exekucích o výhodách oddlužení, odstranění soudního testu ohledně vynaložení veškerého úsilí při nesplacení 30 % pohledávek s nahrazením za vyšší a včasnou kontrolu dlužníků v průběhu oddlužení, zajištění souladu podmínek pro oddlužení s již zmíněnou evropskou směrnicí, anebo revize příloh zveřejňovaných v insolvenčním rejstříku.

Diskuze nad uvedenou problematikou a zabývání se bariérami pro vstup dlužníků do oddlužení je důležité. V souladu s tvrzením Veselého o zmíněném výzkumu, kdy uvádí, že „...nemůže být jediným podkladem pro rozhodování o další podobě oddlužení.“, neboť chybí přesná data o dlužnících, by však bylo chybou přijmout plošné řešení, které by mohlo ve svém důsledku rozdělit společnost.⁴⁰

³⁹ Hranice pro rozhodování soudu o vynaložení veškerého úsilí k plnému uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka.

⁴⁰ VESELÁ, Jarmila. *InsolCentrum vítá výzkumy k oddlužení, varuje však před neuváženým řešením* [online]. 30. 5. 2022 [cit. 2023-02-24].

4 Ekonomicko-právní aspekty vybraných případů oddlužení

Vzhledem k účinnosti novely 31/2019 insolvenčního zákona (dne 1. 6. 2019) a počátku koronavirové krize v ČR (dne 1. 3. 2020 jak bylo stanoveno s ohledem na první oficiálně potvrzené nákazy onemocněním covid-19) bylo zvoleno pro zkoumání případů oddlužení „před a po novele 31/2019“ a „před a po koronavirové krizi“ období 9 měsíců. V rámci tématu „před a po novele 31/2019“ tedy byla analyzována období od 1. 9. 2018 do 31. 5. 2019 a od 1. 6. 2019 do 29. 2. 2020, přičemž v rámci tématu „před a po koronavirové krizi“ byla analyzována období od 1. 6. 2019 do 29. 2. 2020 a od 1. 6. 2021 do 28. 2. 2022.

Rozdíl mezi výběrem zkoumaných období „před a po novele 31/2019“ a „před a po koronavirové krizi“ spočívá v tom, že u prvního zmíněného je zkoumáno 9 měsíců bezprostředně předcházejících a bezprostředně následujících dni účinnosti předmětné novely, avšak u druhého zmíněného je zkoumáno 9 měsíců bezprostředně předcházejících dni, kdy byly oficiálně potvrzené první případy nákazy onemocněním covid-19 v ČR, ale už nikoliv 9 měsíců bezprostředně následujících. Tento rozdíl vyplývá z toho, že oproti „okamžitým“ změnám v případech oddlužení souvisejících s účinnou novelou 31/2019 se změny v případech oddlužení v souvislosti s dopady tzv. koronavirové krize projeví (případně projeví) až po určitém čase, byť možná i později než v tomto případě zvoleném (zkoumaném) období.

S ohledem na velké množství případů oddlužení v České republice byly pro obecnou analýzu vybrány jednak případy oddlužení osob, kterými se zabýval Krajský soud v Ostravě, neboť tento soud měl v letech 2019 až 2021 v rámci insolvenční agendy největší počet napadlých věcí a jednak případy oddlužení osob, kterými se zabýval Krajský soud v Českých Budějovicích, neboť tento soud měl naopak ve zmíněných letech v rámci insolvenční agendy nejmenší počet napadlých věcí.⁴¹ Pro bližší analýzu byly následně vybrány některé měsíce příslušných období, v rámci nichž bylo schváleno oddlužení u Krajského soudu v Českých Budějovicích, kdy byly analyzovány všechny případy oddlužení vyhovující stanoveným kritériím.

⁴¹ Dle výročních statistických zpráv za roky 2019, 2020 a 2021 vydaných Ministerstvem Spravedlnosti ČR (výroční statistická zpráva za rok 2022 nebyla ke dni 1. 3. 2023 prozatím dostupná).

4.1 Charakteristika vybraných případů (oddlužení před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb.)

Obecná analýza případů oddlužení proběhlých (případně stále probíhajících) v období „před a po novele 31/2019“ u obou zvolených krajských soudů je východiskem pro vybrané případy schválených oddlužení KS v Českých Budějovicích, které jsou v rámci této podkapitoly blíže analyzovány.

Tabulka č. 2: Počet podaných insolvenčních návrhů společně s návrhy na oddlužení

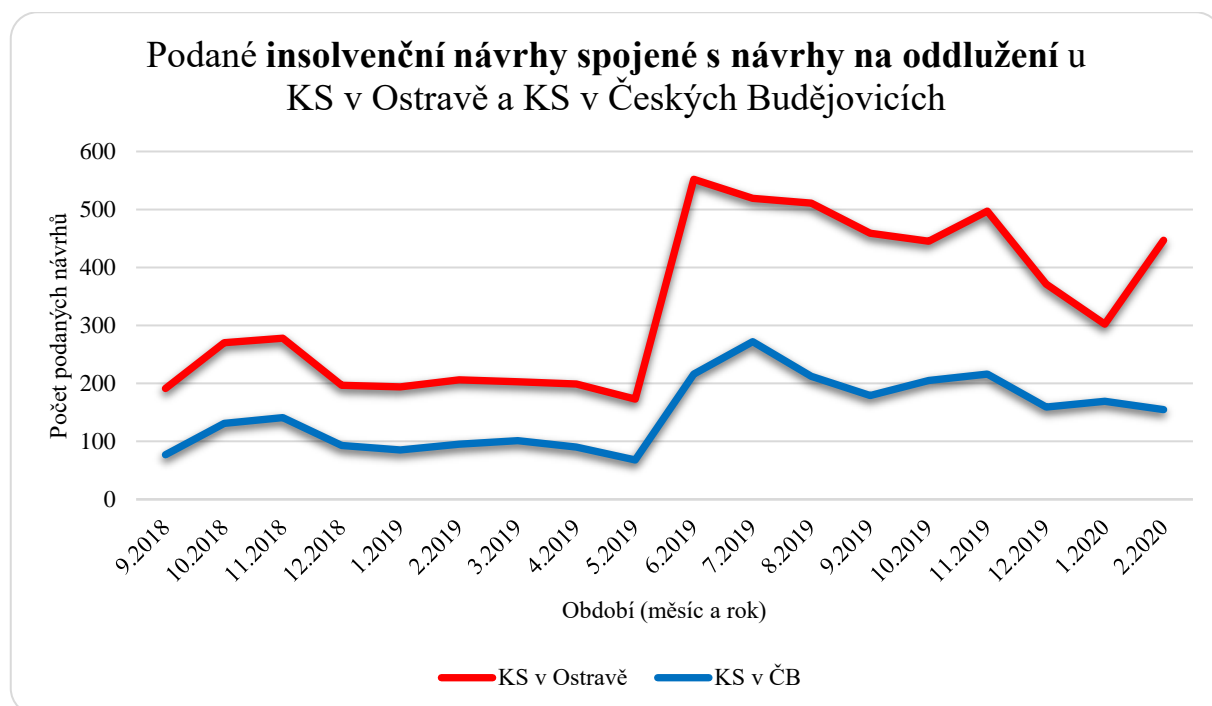
	Před novelou 31/2019			Po novele 31/2019		
	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB
Počet insolvenčních návrhů spojených s návrhy na oddlužení	září 2018	191	77	Červen 2019	552	216
	Říjen 2018	270	131	Červenec 2019	519	272
	Listopad 2018	278	141	Srpen 2019	511	212
	Prosinec 2018	197	93	Září 2019	459	179
	Leden 2019	194	85	Říjen 2019	445	205
	Únor 2019	206	95	Listopad 2019	497	216
	Březen 2019	203	101	Prosinec 2019	371	159
	Duben 2019	199	90	Leden 2020	302	169
	Květen 2019	173	68	Únor 2020	447	155

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Po přijetí novely 31/2019 se očekával nárůst počtu osob, které se budou chtít oddlužit, neboť, jak již bylo zmiňováno, ode dne 1. 6. 2019 došlo ke zmírnění podmínek pro schválení oddlužení. Tuto tezi potvrzují i počty podaných insolvenčních návrhů s návrhy na oddlužení ve zkoumaných soudních krajích. Za období 9 měsíců před novelou bylo podáno 1 911 těchto návrhů u KS v Ostravě a 881 návrhů u KS v Českých Budějovicích, zatímco během 9 měsíců po účinnosti novely bylo podáno 4 103 návrhů u KS v Ostravě

a 1 783 návrhů u KS v Českých Budějovicích. Jednalo se tak o 115 % nárůst počtu insolvenčních návrhů spojených s návrhy na oddlužení u KS v Ostravě, resp. o 102 % nárůst zmiňovaných návrhů u KS v Českých Budějovicích. Logicky největší rozdíl byl mezi měsíci květen a červen 2019, kdy vstoupila v účinnost novela 31/2019, tehdy se u obou krajských soudů nápad těchto insolvenčních návrhů v červnu zvýšil oproti květnu téměř shodně o zhruba 220 %. Pro ilustraci byl zvolen spojnicový graf č. 3.

Graf č. 3: Podané insolvenční návrhy spojené s návrhy na oddlužení v období od září 2018 do února 2020

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Z grafu č. 3 je zřetelné, kdy došlo k účinnosti nesčetněkrát zmiňované novely 31/2019. Trend vývoje před novelou 31/2019 byl u sledovaných krajských soudů stejný. Po účinnosti novely 31/2019 jsou viditelné větší výkyvy v počtech podaných návrhů mezi sledovanými měsíci u KS v Ostravě oproti KS v Českých Budějovicích.

Tabulka č. 3: Počet schválených způsobů provedení oddlužení před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020

	Před novelou 31/2019			Po novele 31/2019		
	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB
Počet schválených oddlužení	Září 2018	*223 **0 ***8	*125 **0 ***1	Červen 2019	*264 **1 ***5	*84 **0 ***4
	Říjen 2018	*275 **0 ***3	*132 **0 ***6	Červenec 2019	*184 **1 ***1	*71 **2 ***0
	Listopad 2018	*291 **0 ***3	*120 **0 ***1	Srpen 2019	*201 **2 ***1	*79 **0 ***1
	Prosinec 2018	*157 **0 ***2	*81 **0 ***1	Září 2019	*177 **0 ***7	*45 **1 ***5
	Leden 2019	*204 **0 ***1	*134 **0 ***3	Říjen 2019	*80 **22 ***2	*26 **32 ***1
	Únor 2019	*177 **0 ***4	*113 **0 ***2	Listopad 2019	*38 **133 ***2	*8 **147 ***1
	Březen 2019	*253 **0 ***1	*129 **0 ***1	Prosinec 2019	*20 **222 ***1	*3 **118 ***1
	Duben 2019	*267 **0 ***6	*108 **0 ***3	Leden 2020	*3 **221 ***2	*3 **173 ***2
	Květen 2019	*189 **0 ***5	*116 **0 ***1	Únor 2020	*5 **300 ***4	*5 **186 ***3

Poznámky: *plněním splátkového kalendáře

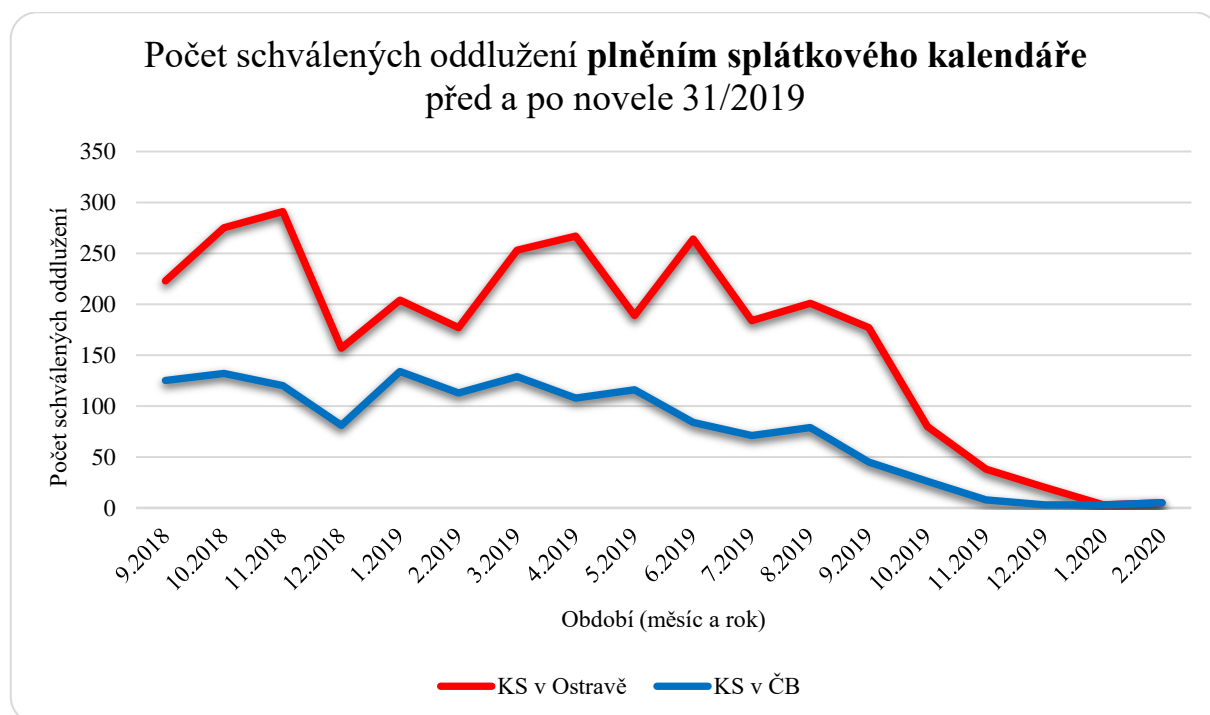
**plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

***zpeněžením majetkové podstaty.

Lze pozorovat, že v tabulce č. 3 se vyskytují i v červnu 2019 a následujících měsících stále některé případy schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře, i když novelizovaný insolvenční zákon s účinností od 1. června 2019 již tento samostatný způsob provedení oddlužení neobsahuje. Nicméně je tomu tak, neboť tato insolvenční řízení byla

zahájena, a zároveň v nich bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka ještě před účinností novely, tudíž dle přechodného ustanovení (čl. II) zákona č. 31/2019 Sb. (kterým byl insolvenční zákon novelizován) se postupuje podle insolvenčního zákona ve znění před účinností této novely. Na níže uvedeném grafu č. 4 je vidět, že i z tohoto důvodu jde již pouze o jednotky či maximálně desítky případů, kdy po účinnosti novely 31/2019 je vydáváno usnesení o tomto způsobu řešení oddlužení.

Graf č. 4: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020

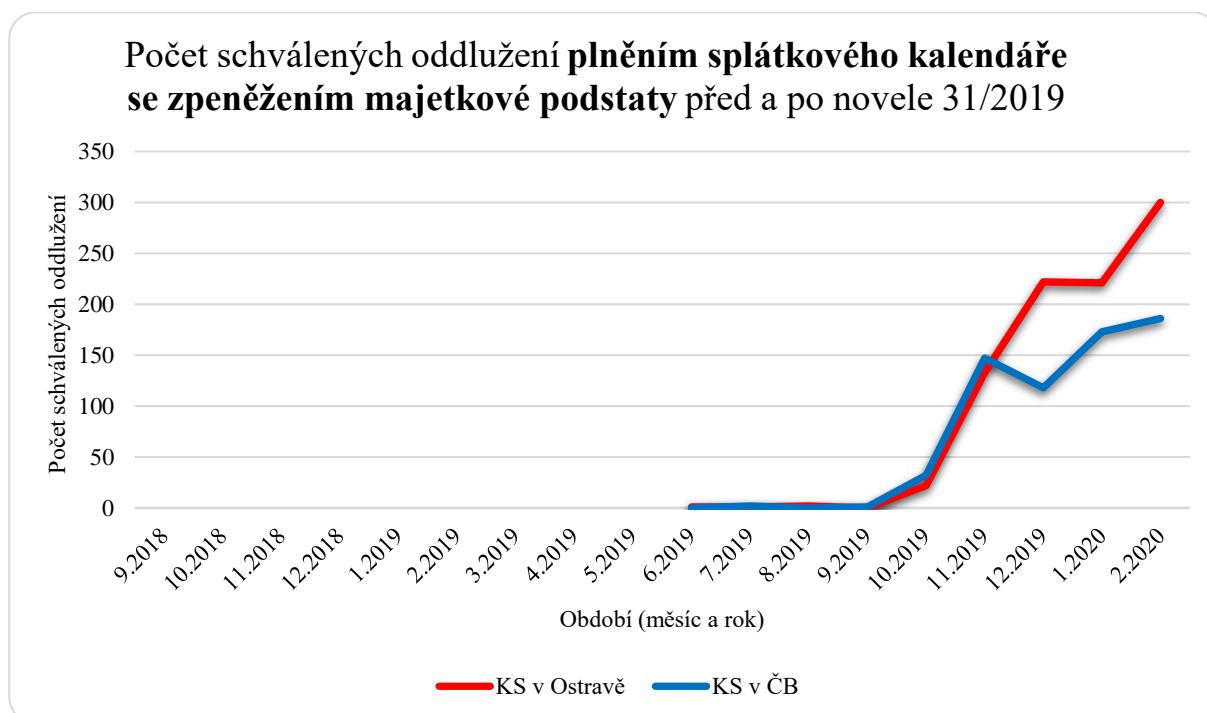

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Mezi trendy vývoje počtu oddlužení plněním splátkového kalendáře u pozorovaných krajských soudů není velkého rozdílu, přesto o něco větší výkyvy v počtech těchto rozhodnutí mezi jednotlivými měsíci jsou pozorovatelné u KS v Ostravě. Způsob provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře byl dominantně využíván před přijetím novely 31/2019, přestože nebyly vyloučeny ani možnosti provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo „prostým“ zpeněžením majetkové podstaty. V rámci zkoumaného období před novelou 31/2019 u KS v Ostravě a KS v Českých Budějovicích bylo vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním

splátkového kalendáře v 98,35 % případech ze schválených oddlužení, zatímco usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty bylo vydáno pouze v 1,65 % případech. O kombinaci plnění splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty před novelou 31/2019 v rámci sledovaných 9 měsíců u obou KS nebylo rozhodnuto ani v jediném případě, avšak to neplatí o období následujícím po účinnosti zmíněné novely, přičemž obojí lze pozorovat na grafu č. 5.

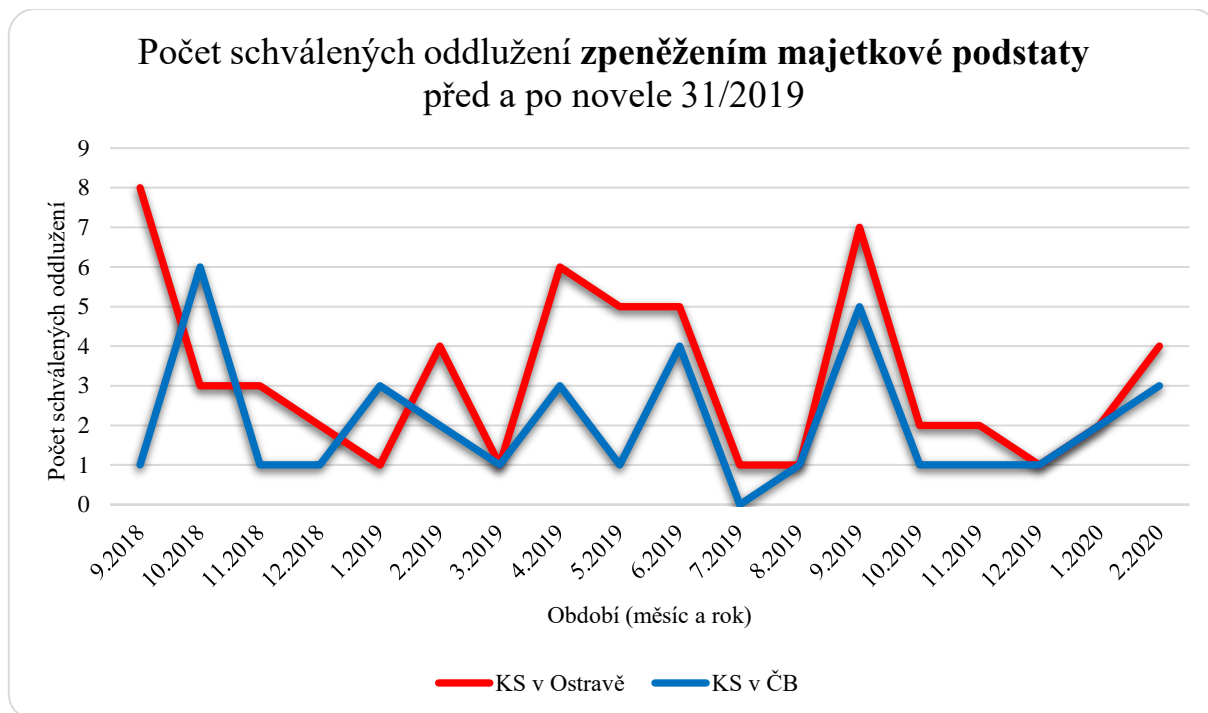
Graf č. 5: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Novela 31/2019 zrušila možnost provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře (s výhradou uvedenou pod tabulkou č. 3), a tak po její účinnosti postupně nahrazuje tento dominantní způsob provedení oddlužení plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. V období od června 2019 do února 2020 bylo u KS v Ostravě a KS v Českých Budějovicích dohromady ze všech usnesení o schválení oddlužení vydáno 53,83 % usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, přičemž 44,69 % usnesení ještě schvalovalo provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře a 1,48 % samostatným zpeněžením majetkové podstaty.

Graf č. 6: Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

U uvedeného grafu č. 6 je důležité předem upozornit na zvolené měřítko u počtu schválených oddlužení, neboť jde o jednotky případů měsíčně (tedy ani ne desítky), kdy oba sledované krajské soudy rozhodly o tomto způsobu provedení oddlužení. Zpeněžení majetkové podstaty bylo ve sledovaném období minimálně využívaným způsobem oddlužení, jehož podíl na celkovém počtu schválených oddlužení byl ve vztahu k období před a po novele 31/2019 konstantní a pohyboval se kolem 1,5 %.

4.1.1 Jednotlivé insolvenční případy před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb.

Pro bližší analýzu byla vybrána insolvenční řízení, vedená u KS v Českých Budějovicích, v nichž bylo v únoru 2019 (před novelou) vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, a naproti tomu insolvenční řízení, v nichž bylo v únoru 2020 (po novele) vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. S ohledem na § 425 IZ, podle kterého jsou data o jednotlivých dlužnících z insolvenčního rejstříku po 5 letech (od právní moci

rozhodnutí, kterým bylo insolvenční řízení skončeno) zneprístupněna jsou jednotlivé případy identifikovatelné pouze pomocí spisové značky, kdy lze mít za to, že po zneprístupnění dat z insolvenčního rejstříku již nebude veřejně dostupné propojení mezi konkrétní osobou a insolvenčním řízením.

Tabulka č. 4: Soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2019 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře (KS ČB)

Pořadové číslo	Spisová značka	Stav řízení
1.	KSCB 25 INS 589 / 2018	Povoleno oddlužení
2.	KSCB 41 INS 614 / 2018	Povoleno oddlužení
3.	KSCB 26 INS 1034 / 2018	Povoleno oddlužení
4.	KSCB 28 INS 6129 / 2018	Povoleno oddlužení
5.	KSCB 26 INS 8190 / 2018	Povoleno oddlužení
6.	KSCB 41 INS 8431 / 2018	Povoleno oddlužení
7.	KSCB 25 INS 8442 / 2018	Povoleno oddlužení
8.	KSCB 44 INS 8876 / 2018	Povoleno oddlužení
9.	KSCB 41 INS 8893 / 2018	Povoleno oddlužení
10.	KSCB 25 INS 9765 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
11.	KSCB 41 INS 9952 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
12.	KSCB 26 INS 10154 / 2018	Povoleno oddlužení
13.	KSCB 26 INS 10667 / 2018	Povoleno oddlužení
14.	KSCB 27 INS 11133 / 2018	Povoleno oddlužení
15.	KSCB 41 INS 11166 / 2018	Povoleno oddlužení
16.	KSCB 41 INS 12116 / 2018	Povoleno oddlužení
17.	KSCB 41 INS 12134 / 2018	Povoleno oddlužení
18.	KSCB 27 INS 12474 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
19.	KSCB 41 INS 12822 / 2018	Povoleno oddlužení
20.	KSCB 46 INS 12898 / 2018	Povoleno oddlužení
21.	KSCB 41 INS 13002 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
22.	KSCB 26 INS 13171 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
23.	KSCB 46 INS 13210 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
24.	KSCB 46 INS 13384 / 2018	Povoleno oddlužení
25.	KSCB 44 INS 13445 / 2018	Povoleno oddlužení
26.	KSCB 41 INS 13819 / 2018	Povoleno oddlužení
27.	KSCB 26 INS 14003 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
28.	KSCB 28 INS 14007 / 2018	Povoleno oddlužení -
29.	KSCB 26 INS 14042 / 2018	Povoleno oddlužení
30.	KSCB 41 INS 14056 / 2018	Povoleno oddlužení
31.	KSCB 28 INS 14100 / 2018	Povoleno oddlužení
32.	KSCB 41 INS 14110 / 2018	Povoleno oddlužení
33.	KSCB 46 INS 14132 / 2018	Povoleno oddlužení
34.	KSCB 46 INS 14445 / 2018	Povoleno oddlužení
35.	KSCB 46 INS 14800 / 2018	Povoleno oddlužení
36.	KSCB 46 INS 14861 / 2018	Povoleno oddlužení
37.	KSCB 41 INS 14986 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
38.	KSCB 46 INS 15127 / 2018	Povoleno oddlužení
39.	KSCB 28 INS 15278 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
40.	KSCB 44 INS 15421 / 2018	Povoleno oddlužení
41.	KSCB 28 INS 15572 / 2018	Povoleno oddlužení

Pokračování tabulky č. 4

42.	KSCB 41 INS 15579 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
43.	KSCB 26 INS 15637 / 2018	Povoleno oddlužení
44.	KSCB 27 INS 15758 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
45.	KSCB 41 INS 15761 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
46.	KSCB 41 INS 15835 / 2018	Povoleno oddlužení
47.	KSCB 46 INS 15846 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
48.	KSCB 28 INS 16155 / 2018	Povoleno oddlužení
49.	KSCB 41 INS 16160 / 2018	Povoleno oddlužení
50.	KSCB 26 INS 16181 / 2018	Povoleno oddlužení
51.	KSCB 27 INS 16287 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
52.	KSCB 26 INS 16327 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
53.	KSCB 28 INS 16357 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
54.	KSCB 46 INS 16400 / 2018	Povoleno oddlužení
55.	KSCB 28 INS 16413 / 2018	Povoleno oddlužení
56.	KSCB 41 INS 16415 / 2018	Povoleno oddlužení
57.	KSCB 28 INS 16445 / 2018	Povoleno oddlužení
58.	KSCB 26 INS 16559 / 2018	Povoleno oddlužení
59.	KSCB 46 INS 16596 / 2018	Povoleno oddlužení
60.	KSCB 46 INS 16610 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
61.	KSCB 26 INS 16638 / 2018	Vyřízená věc
62.	KSCB 46 INS 16778 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
63.	KSCB 28 INS 16781 / 2018	Povoleno oddlužení
64.	KSCB 41 INS 16791 / 2018	Povoleno oddlužení
65.	KSCB 41 INS 17000 / 2018	Povoleno oddlužení
66.	KSCB 41 INS 17072 / 2018	Povoleno oddlužení
67.	KSCB 46 INS 17203 / 2018	Povoleno oddlužení
68.	KSCB 26 INS 17206 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc

69.	KSCB 44 INS 17250 / 2018	Povoleno oddlužení
70.	KSCB 41 INS 17347 / 2018	Povoleno oddlužení
71.	KSCB 28 INS 17405 / 2018	Povoleno oddlužení
72.	KSCB 27 INS 17430 / 2018	Povoleno oddlužení
73.	KSCB 46 INS 17494 / 2018	Povoleno oddlužení
74.	KSCB 26 INS 17534 / 2018	Povoleno oddlužení
75.	KSCB 28 INS 17584 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
76.	KSCB 44 INS 17602 / 2018	Povoleno oddlužení
77.	KSCB 46 INS 17624 / 2018	Povoleno oddlužení
78.	KSCB 26 INS 17694 / 2018	Povoleno oddlužení
79.	KSCB 41 INS 17699 / 2018	Povoleno oddlužení
80.	KSCB 44 INS 17702 / 2018	Povoleno oddlužení
81.	KSCB 26 INS 17725 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
82.	KSCB 26 INS 17939 / 2018	Povoleno oddlužení
83.	KSCB 28 INS 17960 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
84.	KSCB 44 INS 17979 / 2018	Povoleno oddlužení
85.	KSCB 46 INS 18000 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
86.	KSCB 26 INS 18003 / 2018	Povoleno oddlužení
87.	KSCB 44 INS 18021 / 2018	Povoleno oddlužení
88.	KSCB 46 INS 18029 / 2018	Povoleno oddlužení
89.	KSCB 46 INS 18049 / 2018	Povoleno oddlužení
90.	KSCB 44 INS 18114 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
91.	KSCB 26 INS 18129 / 2018	Povoleno oddlužení
92.	KSCB 41 INS 18159 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
93.	KSCB 46 INS 18177 / 2018	Povoleno oddlužení
94.	KSCB 28 INS 18211 / 2018	Povoleno oddlužení
95.	KSCB 27 INS 18244 / 2018	Povoleno oddlužení

Pokračování tabulky č. 4

96.	KSCB 46 INS 18400 / 2018	Povoleno oddlužení
97.	KSCB 28 INS 18406 / 2018	Povoleno oddlužení
98.	KSCB 44 INS 18556 / 2018	Povoleno oddlužení
99.	KSCB 46 INS 18560 / 2018	Povoleno oddlužení
100.	KSCB 26 INS 18591 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
101.	KSCB 27 INS 18716 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
102.	KSCB 26 INS 18728 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
103.	KSCB 44 INS 18789 / 2018	Povoleno oddlužení
104.	KSCB 41 INS 18806 / 2018	Povoleno oddlužení

105.	KSCB 44 INS 19050 / 2018	Povoleno oddlužení
106.	KSCB 26 INS 19294 / 2018	Povoleno oddlužení
107.	KSCB 26 INS 19509 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
108.	KSCB 44 INS 19516 / 2018	Povoleno oddlužení
109.	KSCB 44 INS 19620 / 2018	Povoleno oddlužení
110.	KSCB 26 INS 19724 / 2018	Povoleno oddlužení
111.	KSCB 44 INS 20145 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
112.	KSCB 46 INS 20306 / 2018	Odškrtnutá - skončená věc
113.	KSCB 26 INS 20380 / 2018	Vyřízená věc

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámka: Údaje ke dni 27. 2. 2023.

Ze 113 uvedených insolvenčních řízení v tabulce č. 4, lze vypočítat, že většina, resp. 72,57 % z insolvenčních případů zahájených u KS v Českých Budějovicích, kdy bylo rozhodnuto o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře v měsíci únoru 2019, je doposud⁴² neskončena. Ve zbylých případech (27,43 % případů) již bylo vydáno buď usnesení o splnění oddlužení, anebo usnesení o zrušení oddlužení a zastavení řízení. V jednom případě (pořadové číslo 113) bylo podáno odvolání proti usnesení o zrušení oddlužení a zastavení řízení, a taktéž v jednom případě (pořadové číslo 61) bylo rozhodnuto zrušení oddlužení a zastavení řízení, ale prozatím není pravomocné.

Tabulka č. 5: Soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2020 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (KS ČB)

Pořadové číslo	Spisová značka	Stav řízení
1.	KSCB 41 INS 1337 / 2019	Povoleno oddlužení
2.	KSCB 41 INS 7897 / 2019	Povoleno oddlužení
3.	KSCB 41 INS 8980 / 2019	Povoleno oddlužení

4.	KSCB 46 INS 9248 / 2019	Povoleno oddlužení
5.	KSCB 46 INS 10764 / 2019	Vyřízená věc
6.	KSCB 26 INS 10794 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
7.	KSCB 26 INS 10901 / 2019	Povoleno oddlužení

⁴² Ke dni 27. 2. 2023.

Pokračování tabulky č. 5

8.	KSCB 46 INS 11082 / 2019	Povoleno oddlužení
9.	KSCB 46 INS 11084 / 2019	Povoleno oddlužení
10.	KSCB 28 INS 11116 / 2019	Povoleno oddlužení
11.	KSCB 41 INS 11344 / 2019	Povoleno oddlužení
12.	KSCB 46 INS 11582 / 2019	Povoleno oddlužení
13.	KSCB 41 INS 11619 / 2019	Povoleno oddlužení
14.	KSCB 28 INS 11769 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
15.	KSCB 28 INS 12004 / 2019	Povoleno oddlužení
16.	KSCB 41 INS 12144 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
17.	KSCB 41 INS 12427 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
18.	KSCB 46 INS 12433 / 2019	Vyřízená věc
19.	KSCB 28 INS 12581 / 2019	Povoleno oddlužení
20.	KSCB 46 INS 12706 / 2019	Povoleno oddlužení
21.	KSCB 46 INS 12983 / 2019	Vyřízená věc
22.	KSCB 28 INS 13163 / 2019	Povoleno oddlužení
23.	KSCB 46 INS 13245 / 2019	Povoleno oddlužení
24.	KSCB 28 INS 13396 / 2019	Povoleno oddlužení
25.	KSCB 46 INS 13548 / 2019	Povoleno oddlužení
26.	KSCB 28 INS 13579 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
27.	KSCB 28 INS 13832 / 2019	Povoleno oddlužení
28.	KSCB 46 INS 13973 / 2019	Povoleno oddlužení
29.	KSCB 41 INS 13982 / 2019	Povoleno oddlužení
30.	KSCB 41 INS 14100 / 2019	Povoleno oddlužení
31.	KSCB 28 INS 14241 / 2019	Povoleno oddlužení
32.	KSCB 28 INS 14310 / 2019	Povoleno oddlužení
33.	KSCB 28 INS 14589 / 2019	Povoleno oddlužení
34.	KSCB 46 INS 15057 / 2019	Povoleno oddlužení

35.	KSCB 46 INS 15117 / 2019	Povoleno oddlužení
36.	KSCB 46 INS 15262 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
37.	KSCB 41 INS 15266 / 2019	Povoleno oddlužení
38.	KSCB 41 INS 15373 / 2019	Povoleno oddlužení
39.	KSCB 46 INS 15718 / 2019	Povoleno oddlužení
40.	KSCB 41 INS 15726 / 2019	Povoleno oddlužení
41.	KSCB 28 INS 15744 / 2019	Povoleno oddlužení
42.	KSCB 27 INS 15818 / 2019	Povoleno oddlužení
43.	KSCB 41 INS 15872 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
44.	KSCB 46 INS 15968 / 2019	Povoleno oddlužení
45.	KSCB 28 INS 16002 / 2019	Povoleno oddlužení
46.	KSCB 46 INS 16011 / 2019	Povoleno oddlužení
47.	KSCB 44 INS 16112 / 2019	Povoleno oddlužení
48.	KSCB 46 INS 16233 / 2019	Povoleno oddlužení
49.	KSCB 28 INS 16407 / 2019	Povoleno oddlužení
50.	KSCB 41 INS 16662 / 2019	Povoleno oddlužení
51.	KSCB 28 INS 16787 / 2019	Povoleno oddlužení
52.	KSCB 26 INS 17055 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
53.	KSCB 41 INS 17258 / 2019	Povoleno oddlužení
54.	KSCB 28 INS 17493 / 2019	Povoleno oddlužení
55.	KSCB 28 INS 17546 / 2019	Povoleno oddlužení
56.	KSCB 46 INS 17694 / 2019	Povoleno oddlužení
57.	KSCB 41 INS 17778 / 2019	Povoleno oddlužení
58.	KSCB 28 INS 17906 / 2019	Povoleno oddlužení
59.	KSCB 41 INS 17915 / 2019	Povoleno oddlužení
60.	KSCB 44 INS 17927 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
61.	KSCB 44 INS 17985 / 2019	Povoleno oddlužení

Pokračování tabulky č. 5

62.	KSCB 46 INS 17998 / 2019	Povoleno oddlužení
63.	KSCB 44 INS 18221 / 2019	Povoleno oddlužení
64.	KSCB 46 INS 18239 / 2019	Povoleno oddlužení
65.	KSCB 28 INS 18328 / 2019	Povoleno oddlužení
66.	KSCB 44 INS 18335 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
67.	KSCB 41 INS 18530 / 2019	Povoleno oddlužení
68.	KSCB 44 INS 18594 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
69.	KSCB 46 INS 18605 / 2019	Povoleno oddlužení
70.	KSCB 28 INS 18777 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
71.	KSCB 46 INS 18968 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
72.	KSCB 41 INS 18990 / 2019	Povoleno oddlužení
73.	KSCB 41 INS 19107 / 2019	Povoleno oddlužení
74.	KSCB 46 INS 19163 / 2019	Povoleno oddlužení
75.	KSCB 44 INS 19302 / 2019	Povoleno oddlužení
76.	KSCB 46 INS 19303 / 2019	Povoleno oddlužení
77.	KSCB 28 INS 19304 / 2019	Vyřízená věc
78.	KSCB 28 INS 19422 / 2019	Povoleno oddlužení
79.	KSCB 46 INS 19436 / 2019	Povoleno oddlužení
80.	KSCB 28 INS 19586 / 2019	Povoleno oddlužení
81.	KSCB 44 INS 19598 / 2019	Povoleno oddlužení
82.	KSCB 41 INS 19673 / 2019	Povoleno oddlužení
83.	KSCB 44 INS 19682 / 2019	Povoleno oddlužení
84.	KSCB 46 INS 19689 / 2019	Povoleno oddlužení
85.	KSCB 28 INS 19712 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
86.	KSCB 41 INS 19866 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
87.	KSCB 46 INS 19969 / 2019	Povoleno oddlužení
88.	KSCB 41 INS 20035 / 2019	Povoleno oddlužení

89.	KSCB 28 INS 20082 / 2019	Povoleno oddlužení
90.	KSCB 44 INS 20112 / 2019	Povoleno oddlužení
91.	KSCB 46 INS 20179 / 2019	Povoleno oddlužení
92.	KSCB 44 INS 20197 / 2019	Povoleno oddlužení
93.	KSCB 28 INS 20384 / 2019	Povoleno oddlužení
94.	KSCB 41 INS 20467 / 2019	Povoleno oddlužení
95.	KSCB 46 INS 20487 / 2019	Povoleno oddlužení
96.	KSCB 44 INS 20522 / 2019	Povoleno oddlužení
97.	KSCB 41 INS 20659 / 2019	Povoleno oddlužení
98.	KSCB 44 INS 20662 / 2019	Povoleno oddlužení
99.	KSCB 41 INS 20780 / 2019	Povoleno oddlužení
100.	KSCB 44 INS 20915 / 2019	Povoleno oddlužení
101.	KSCB 46 INS 20931 / 2019	Povoleno oddlužení
102.	KSCB 44 INS 21076 / 2019	Povoleno oddlužení
103.	KSCB 46 INS 21083 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
104.	KSCB 28 INS 21148 / 2019	Povoleno oddlužení
105.	KSCB 44 INS 21158 / 2019	Povoleno oddlužení
106.	KSCB 46 INS 21244 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
107.	KSCB 41 INS 21254 / 2019	Povoleno oddlužení
108.	KSCB 44 INS 21318 / 2019	Povoleno oddlužení
109.	KSCB 46 INS 21326 / 2019	Povoleno oddlužení
110.	KSCB 46 INS 21405 / 2019	Povoleno oddlužení
111.	KSCB 41 INS 21442 / 2019	Povoleno oddlužení
112.	KSCB 44 INS 21496 / 2019	Povoleno oddlužení
113.	KSCB 46 INS 21625 / 2019	Povoleno oddlužení
114.	KSCB 44 INS 21665 / 2019	Povoleno oddlužení
115.	KSCB 46 INS 21700 / 2019	Povoleno oddlužení

Pokračování tabulky č. 5

116.	KSCB 41 INS 21718 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
117.	KSCB 44 INS 21740 / 2019	Povoleno oddlužení
118.	KSCB 46 INS 21754 / 2019	Povoleno oddlužení
119.	KSCB 28 INS 21755 / 2019	Povoleno oddlužení
120.	KSCB 46 INS 21824 / 2019	Povoleno oddlužení
121.	KSCB 28 INS 21861 / 2019	Povoleno oddlužení
122.	KSCB 44 INS 21939 / 2019	Povoleno oddlužení
123.	KSCB 27 INS 21955 / 2019	Povoleno oddlužení
124.	KSCB 41 INS 22022 / 2019	Konkurs
125.	KSCB 44 INS 22024 / 2019	Povoleno oddlužení
126.	KSCB 46 INS 22033 / 2019	Povoleno oddlužení
127.	KSCB 28 INS 22123 / 2019	Povoleno oddlužení
128.	KSCB 41 INS 22136 / 2019	Povoleno oddlužení
129.	KSCB 44 INS 22218 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
130.	KSCB 44 INS 22384 / 2019	Povoleno oddlužení
131.	KSCB 41 INS 22483 / 2019	Povoleno oddlužení
132.	KSCB 44 INS 22490 / 2019	Povoleno oddlužení
133.	KSCB 28 INS 22496 / 2019	Povoleno oddlužení
134.	KSCB 41 INS 22502 / 2019	Povoleno oddlužení
135.	KSCB 44 INS 22504 / 2019	Povoleno oddlužení
136.	KSCB 46 INS 22509 / 2019	Povoleno oddlužení
137.	KSCB 28 INS 22542 / 2019	Povoleno oddlužení
138.	KSCB 44 INS 22641 / 2019	Povoleno oddlužení
139.	KSCB 44 INS 22741 / 2019	Povoleno oddlužení
140.	KSCB 28 INS 22862 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
141.	KSCB 44 INS 22885 / 2019	Povoleno oddlužení
142.	KSCB 46 INS 22933 / 2019	Povoleno oddlužení

143.	KSCB 28 INS 22960 / 2019	Povoleno oddlužení
144.	KSCB 44 INS 23026 / 2019	Povoleno oddlužení
145.	KSCB 28 INS 23042 / 2019	Povoleno oddlužení
146.	KSCB 46 INS 23209 / 2019	Povoleno oddlužení
147.	KSCB 28 INS 23246 / 2019	Povoleno oddlužení
148.	KSCB 28 INS 23313 / 2019	Povoleno oddlužení
149.	KSCB 44 INS 23339 / 2019	Povoleno oddlužení
150.	KSCB 28 INS 23382 / 2019	Povoleno oddlužení
151.	KSCB 28 INS 23445 / 2019	Povoleno oddlužení
152.	KSCB 44 INS 23476 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
153.	KSCB 27 INS 23531 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
154.	KSCB 28 INS 23532 / 2019	Povoleno oddlužení
155.	KSCB 28 INS 23623 / 2019	Povoleno oddlužení
156.	KSCB 44 INS 23661 / 2019	Povoleno oddlužení
157.	KSCB 44 INS 23722 / 2019	Povoleno oddlužení
158.	KSCB 46 INS 23796 / 2019	Povoleno oddlužení
159.	KSCB 41 INS 23908 / 2019	Povoleno oddlužení
160.	KSCB 44 INS 23981 / 2019	Povoleno oddlužení
161.	KSCB 28 INS 23998 / 2019	Povoleno oddlužení
162.	KSCB 41 INS 24077 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
163.	KSCB 44 INS 24103 / 2019	Povoleno oddlužení
164.	KSCB 44 INS 24207 / 2019	Povoleno oddlužení
165.	KSCB 46 INS 24208 / 2019	Povoleno oddlužení
166.	KSCB 46 INS 24322 / 2019	Povoleno oddlužení
167.	KSCB 28 INS 24363 / 2019	Povoleno oddlužení
168.	KSCB 44 INS 24448 / 2019	Povoleno oddlužení
169.	KSCB 44 INS 24669 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc

Pokračování tabulky č. 5

170.	KSCB 41 INS 24730 / 2019	Povoleno oddlužení
171.	KSCB 44 INS 24736 / 2019	Povoleno oddlužení
172.	KSCB 46 INS 24963 / 2019	Povoleno oddlužení
173.	KSCB 44 INS 24977 / 2019	Povoleno oddlužení
174.	KSCB 44 INS 25076 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
175.	KSCB 44 INS 25105 / 2019	Povoleno oddlužení
176.	KSCB 44 INS 25155 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
177.	KSCB 44 INS 25254 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
178.	KSCB 44 INS 25431 / 2019	Povoleno oddlužení

179.	KSCB 44 INS 25632 / 2019	Povoleno oddlužení
180.	KSCB 28 INS 25639 / 2019	Povoleno oddlužení
181.	KSCB 44 INS 25725 / 2019	Povoleno oddlužení
182.	KSCB 44 INS 25799 / 2019	Odškrtnutá - skončená věc
183.	KSCB 44 INS 25977 / 2019	Povoleno oddlužení
184.	KSCB 28 INS 26044 / 2019	Povoleno oddlužení
185.	KSCB 44 INS 26078 / 2019	Povoleno oddlužení
186.	KSCB 44 INS 26140 / 2019	Povoleno oddlužení

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámka: Údaje ke dni 27. 2. 2023.

Ze 186 uvedených insolvenčních řízení v tabulce č. 5, lze vypočítat, že většina, resp. 84,95 % z insolvenčních případů zahájených u KS v Českých Budějovicích, kdy bylo rozhodnuto o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty v měsíci únoru 2020, je doposud neskončena. Ve zbylých případech (15,05 % případů) již bylo vydáno buď usnesení o splnění oddlužení, anebo usnesení o zrušení oddlužení a zastavení řízení. V jednom případě (pořadové číslo 124) bylo vydáno usnesení o zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkursu, ve třech případech (pořadová čísla 5, 18 a 21) bylo rozhodnuto o splnění oddlužení (prozatím nepravomocně) a v jednom případě (pořadové číslo 77) bylo rozhodnuto o zrušení oddlužení a zastavení řízení (prozatím nepravomocně).

Tabulka č. 6: Osoby v oddlužení před a po novele 31/2019

Osoby v oddlužení		
	Před novelou 31/2019 (únor 2019)	Po novele 31/2019 (únor 2020)
Muži	43,36 %	52,15 %
Ženy	38,05 %	39,25 %
Manželé	18,58 %	8,60 %
Muži včetně těch v manželství	52,24 %	55,94 %
Ženy včetně těch v manželství	47,76 %	44,06 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

V obou měsících, tedy jak před novelou, tak po novele bylo v oddlužení více mužů (52,24 % v únoru 2019 a 55,94 % v únoru 2020) než žen (47,76 % v únoru 2019 a 44,06 % v únoru 2020). Dle statistik z let 2015 až 2018 bylo v oddlužení v uvedeném období 52 % mužů a 48 % žen.⁴³ V porovnání se zkoumanými měsíci jde o shodu v tom, že v oddlužení bylo více mužů než žen, přičemž po novele 31/2019 tento poměr ještě narostl ve „prospěch“ mužů. Větší rozdíl je možné pozorovat v poměru mezi manžely v oddlužení, neboť ve srovnání obou měsíců (únor 2019 a únor 2020) došlo k výraznému poklesu o téměř 10 %.

Tabulka č. 7: Průměrný věk osob v oddlužení před a po novele 31/2019

Průměrný věk osob v oddlužení		
	Před novelou (únor 2019)	Po novele (únor 2020)
Muži	43 let	46 let
Ženy	44 let	48 let
Muži i ženy dohromady	44 let	47 let

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámka: Údaje vypočteny dle roku narození, výsledné roky zaokrouhleny na celé číslo.

Dle statistik z let 2015 až 2018 byl průměrný věk muže v oddlužení v uvedeném období 43 let, zatímco průměrný věk žen byl 44 let.⁴⁴ Z analyzovaných dat vyplývá, že průměrný věk dlužníků v oddlužení po novele 31/2019 vzrostl bez ohledu na pohlaví (u mužů z 43 let na 46 let, u žen z 44 let na 48 let).

⁴³ PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA V ODDLUŽENÍ STATISTIKA 2015-2018 [online]. InsolCentrum [cit. 2023-03-22].

⁴⁴ Tamtéž.

Tabulka č. 8: Statistiky oddlužení před a po novele 31/2019 I

	Průměrná celková výše přihlášených pohledávek		Minimální / maximální hodnota celkové výše přihlášených pohledávek		Průměrný počet / Průměrná celková výše popřených pohledávek		Celková výše přihlášených pohledávek bez popřených	
	Před novelou (únor 2019)	Po novele (únor 2020)	Před novelou (únor 2019)	Po novele (únor 2020)	Před novelou (únor 2019)	Po novele (únor 2020)	Před novelou (únor 2019)	Po novele (únor 2020)
Muži	643 828 Kč	1 468 466 Kč	69 424 Kč / 2 015 785 Kč	104 588 Kč / 36 614 392 Kč	0,65 / 51 671 Kč	0,43 / 10 565 Kč	592 158 Kč	1 457 901 Kč
Ženy	675 009 Kč	857 222 Kč	17 332 Kč / 4 721 835 Kč	44 062 Kč / 4 543 300 Kč	0,72 / 77 295 Kč	0,33 / 25 977 Kč	597 714 Kč	831 245 Kč
Manželé	1 724 832 Kč	2 031 916 Kč	257 837 Kč / 14 940 450 Kč	7 865 Kč / 9 620 055 Kč	0,95 / 120 774 Kč	1,25 / 70 885 Kč	1 604 057 Kč	1 961 030 Kč
Celkem	856 588 Kč	1 277 038 Kč	17 332 Kč / 14 940 450 Kč	7 865 Kč / 36 614 392 Kč	0,74 / 74 264 Kč	0,46 / 21 803 Kč	782 324 Kč	1 255 235 Kč

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Dle statistik z let 2015 až 2018 byl průměrný dluh muže v oddlužení v uvedeném období 706 tisíc Kč, zatímco průměrný dluh žen představoval 606 tisíc Kč.⁴⁵ Z dat o oddluženích schválených KS v Českých Budějovicích za únor 2019 a 2020 vyplývá, že po novele 31/2019 činila průměrná výše přihlášených pohledávek na jednoho dlužníka téměř 1,3 milionu Kč, což je nárůst o více než 400 tisíc Kč oproti průměrné výši přihlášených pohledávek na jednoho dlužníka před novelou 31/2019. Z prezentovaných dat je patrný i o mnoho větší rozdíl mezi průměrnou výší přihlášených pohledávek v oddlužení u mužů než u žen v únoru 2020.

⁴⁵ Tamtéž.

Tabulka č. 9: Statistiky oddlužení před a po novele 31/2019 II

	Průměrný počet přihlášených pohledávek nezajištěných (na 1 dlužníka)	Průměrný počet přihlášených pohledávek zajištěných (na 1 dlužníka)	Průměrná předpokládaná výše uspokojení nezajištěných pohledávek
Před novelou (únor 2019)	13,07	0,11	60,16 %
Po novele (únor 2020)	14,24	0,05	45,04 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Z tabulky č. 9 je zřejmé, že zajištěné pohledávky se u dlužníků v oddlužení vyskytovaly ve velmi omezeném množství oproti nezajištěným pohledávkám. Průměrná předpokládaná výše uspokojení nezajištěných pohledávek v únoru 2020 oproti únoru 2019 klesla o více než 15 %.

Tabulka č. 10: Statistiky oddlužení před a po novele 31/2019 III

	Průměrná reálná (skutečná) výše uspokojení nezajištěných pohledávek		
	Zrušená schválená oddlužení včetně zastavení insolvenčního řízení	Splněná oddlužení	Oddlužení stále probíhající (stav insolvenčního řízení – povoleno oddlužení)*
Před novelou (únor 2019)	6,76 %	100 %	28,25 %
Po novele (únor 2020)	20,09 %	90,99 %	20,86 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

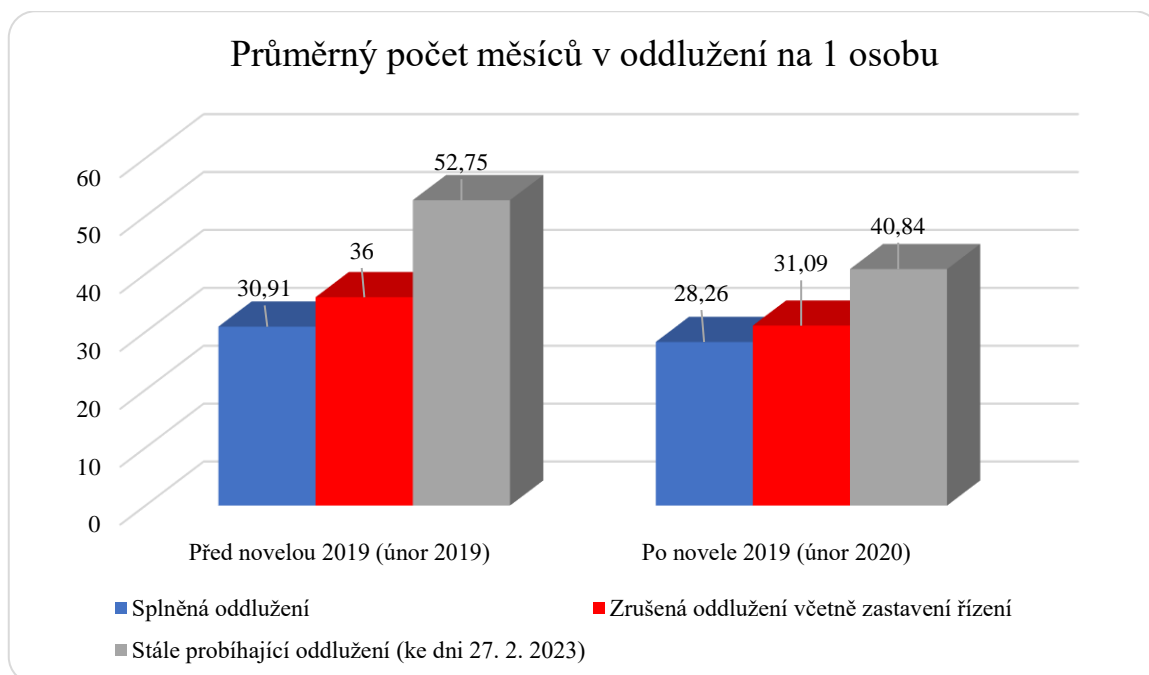
Poznámka: *Dle veřejně dostupných zpráv o plnění oddlužení dlužníky ke dni 27. 2. 2023 bez zahrnutí případů oddlužení, ve kterých nebyla do uvedeného dne v insolvenčním rejstříku zveřejněna zpráva o plnění oddlužení (celkem 24 případů schválených oddlužení z února 2019 a 63 případů schválených oddlužení z února 2020).

Podle § 36 odst. 2 IZ, neurčí-li insolvenční soud jinak, předkládá insolvenční správce insolvenčnímu soudu nejméně jednou za 3 měsíce písemnou zprávu o stavu insolvenčního

řízení. Často se však v praxi u oddlužení objevují modifikace uvedené zákonné lhůty, kdy insolvenční soud uloží insolvenčnímu správci povinnost (zejména v usnesení o schválení oddlužení) předložit zprávu o stavu insolvenčního řízení třeba vždy po uplynutí 12 měsíců trvání schváleného oddlužení nebo např. až po skončení 36. měsíce trvání splátkového kalendáře (s výjimkami jako nebude-li již oddlužení splněno, případně bude-li důvodný předpoklad naplnění podmínek zrušení schváleného oddlužení, anebo budou-li jiné skutečnosti rozhodné pro průběh insolvenčního řízení). Pochybení insolvenčního správce ohledně opožděného podávání zpráv o stavu insolvenčního řízení (o plnění oddlužení) může být sankcionováno pořádkovou pokutou ve smyslu § 81 odst. 2 IZ, v krajním případě lze uvažovat až o zproštění insolvenčního správce funkce podle § 32 odst. 1 IZ. Z judikatury lze uvést případ z roku 2020, kdy Krajský soud v Brně uložil insolvenční správce pořádkovou pokutu ve výši 10 000 Kč. V tomto případě insolvenční správce předkládala soudu pravidelné zprávy o své činnosti a průběhu oddlužení opožděně, a to až na výzvy soudu (dokonce i zpráva o splnění oddlužení byla insolvenčnímu soudu zaslána až v únoru 2020, přestože dlužník splnil oddlužení již v prosinci 2019). Vrchní soud v Olomouci pak jako soud odvolací rozhodnutí KS v Brně potvrdil, přičemž mj. zdůraznil, že „...zprávy o průběhu oddlužení jsou v případě plnění oddlužení splátkovým kalendářem jedinou možností, jak může být insolvenčním soudem (i věřiteli) průběh insolvenčního řízení kontrolován, a to tím spíše, že v dané věci insolvenčním soudem bylo správce uloženo podávat zprávu o stavu řízení nikoliv v zákonné lhůtě 3 měsíců, nýbrž ve stanovené lhůtě 1 roku“.⁴⁶

⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. srpna 2020, č. j. KSBR 52 INS 9704/2015 2 VSOL 296/2020-B-53.

Graf č. 7: Průměrný počet měsíců v oddlužení na 1 osobu před a po novele 31/2019

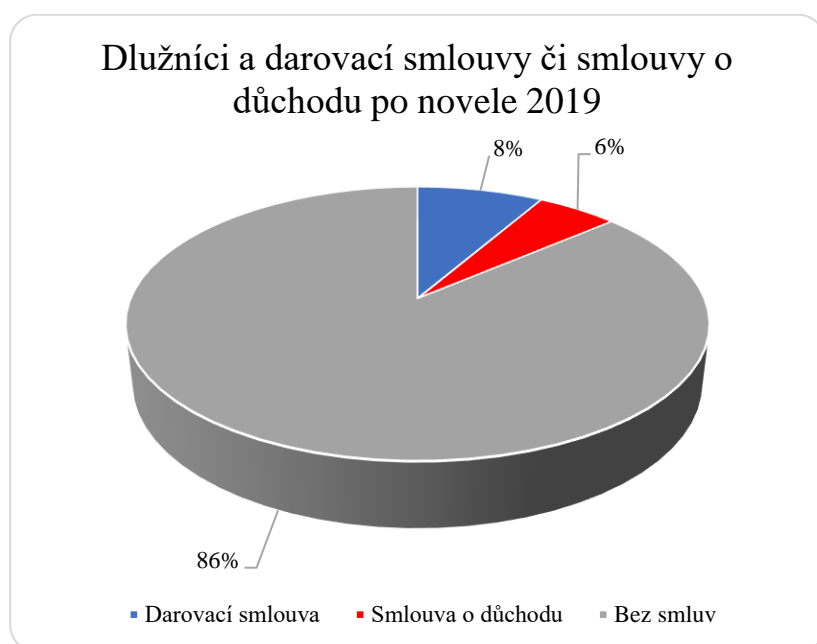
Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Z grafu č. 7 lze vyvodit, že se délka strávená v oddlužení u splněných oddlužení v rámci sledovaných období zkrátila v průměru o více než 2,5 měsíce. Ke zrušení oddlužení a současnému zastavení řízení došlo u oddlužení schválených v únoru 2020 v průměru o 5 měsíců dříve než u oddlužení schválených v únoru 2019. Vzhledem k tomu, že ale většina případů oddlužení schválených v uvedených měsících stále probíhá, je možné konstatovat, že jde o určitou skupinu oddlužení vymykající se normě. Oddlužení schválená v únoru 2019, která stále neskončila trvají už v průměru 52,75 měsíců, přičemž neskončená oddlužení schválená v únoru 2020 trvají v průměru 40,84 měsíců. Zde je ale nezbytné upozornit na fakt, že oddlužení schválená v únoru 2019 trvají logicky o několik měsíců déle, neboť v těchto případech bylo rozhodnuto o povolení oddlužení o několik měsíců dříve. Nejde však o stejnou dobu trvání u všech oddlužení, byť schválených ve stejném měsíci, neboť délka strávená v oddlužení se počítá od okamžiku jeho povolení soudem.

S oddlužením souvisí i dříve „povinně“ předkládané darovací smlouvy nebo smlouvy o důchodu (podrobněji v podkapitole 3.3 Proces oddlužení od přijetí insolvenčního zákona). Z pohledu ekonomického jde vlastně o totéž, protože ve svém důsledku jde o nějaký příjem dlužníka, který bude používán na splácení splátek v oddlužení. Z právního pohledu je mezi

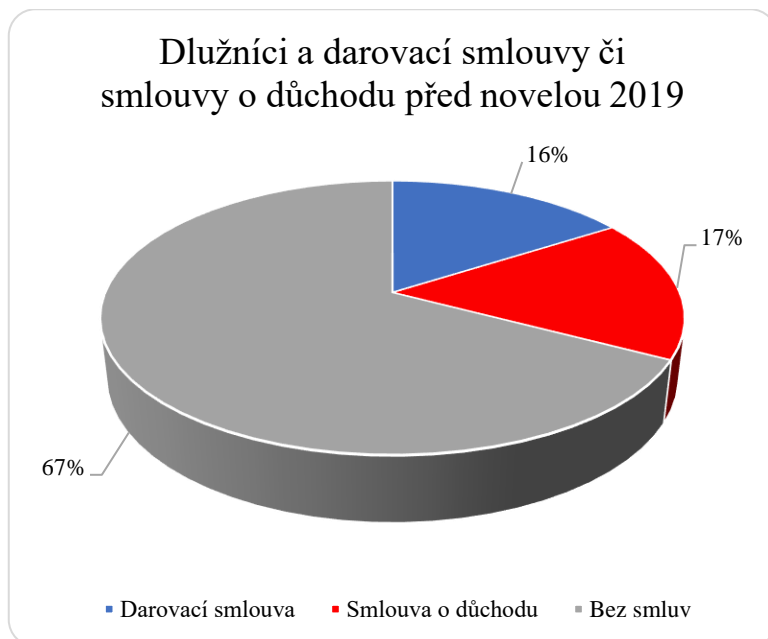
zmíněnými smlouvami několik rozdílů. Kromě rozdílné úpravy v rámci občanského zákoníku (darovací smlouva je upravena v § 2055 an. OZ, zatímco smlouva o důchodu je upravena v § 2701 an. OZ) lze příkladem uvést, že pojmovým znakem darovací smlouvy je její bezúplatnost ve smyslu absence protiplnění majetkového charakteru, naproti tomu smlouva o důchodu může být sjednána jako úplatná, tak i bezúplatná. Dalším rozdílem je třeba daňová povinnost, resp. důchody patří mezi ostatními příjmy dle § 10 odst. 1 písm. e) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů (dále jen „ZDP“) bez dalšího, zatímco dary z darovacích smluv sice patří mezi ostatní příjmy dle § 10 odst. 1 písm. n) ZDP, nicméně na dary se v zákonem vyjmenovaných případech vztahuje osvobození od této daně ve smyslu § 10 odst. 3 písm. c) ZDP.

Graf č. 8: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu před novelou 31/2019

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Graf č. 9: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu po novele 31/2019

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Na zobrazených grafech č. 8 a č. 9 je zřetelné, že klesl počet dlužníků, kteří si zajišťovali peněžní prostředky pro plnění oddlužení předmětnými smlouvami. Zatímco v únoru 2019 mělo 33 % dlužníků v oddlužení uzavřenou některou z těchto smluv, v únoru 2020 jich bylo pouze 14 %.

Zajímavou informací v souvislosti s oddlužením jsou i údaje o tom, kolik dlužníků v oddlužení vlastnilo při vstupu do oddlužení nemovitou věc.

Tabulka č. 11: Nemovité věci dlužníků před a po novele 31/2019

	Vlastnictví nemovité věci při vstupu do oddlužení (průměrný počet dlužníků)	
	Ano	Ne
Před novelou (únor 2019)	15,93 %	84,07 %
Po novele (únor 2020)	6,99 %	93,01 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Z tabulky č. 11 je zřejmý pokles dlužníků, kteří při vstupu do oddlužení vlastnili nemovitou věc. Jde o údaj, který potvrzuje nastíněnou problematiku ohledně vstupu do oddlužení méně majetných dlužníků. Ve zkoumaných insolvenčních případech se jednalo spíše o vlastnění pouze určitých podílů na nemovitých věcech než o vlastnění nemovitých věcí jako celku samostatně.

4.2 Charakteristika vybraných případů (schválená oddlužení před a po koronavirové krizi)

Obecná analýza případů oddlužení proběhlých (případně stále probíhajících) v období „před a po koronavirové krizi“ u obou zvolených krajských soudů je rovněž východiskem pro vybrané případy schválených oddlužení KS v Českých Budějovicích, které jsou v rámci této podkapitoly blíže analyzovány.

Tabulka č. 12: Počet podaných insolvenčních návrhů společně s návrhy na oddlužení

	Před koronavirovou krizí			Po koronavirové krizi		
	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB
Počet insolvenčních návrhů spojených s návrhy na oddlužení	Červen 2019	552	216	Červen 2021	266	141
	Červenec 2019	519	272	Červenec 2021	220	113
	Srpen 2019	511	212	Srpen 2021	257	105
	Září 2019	459	179	Září 2021	253	101
	Říjen 2019	445	205	Říjen 2021	255	100
	Listopad 2019	497	216	Listopad 2021	296	123
	Prosinec 2019	371	159	Prosinec 2021	247	124
	Leden 2020	302	169	Leden 2022	238	106
	Únor 2020	447	155	Únor 2022	270	117

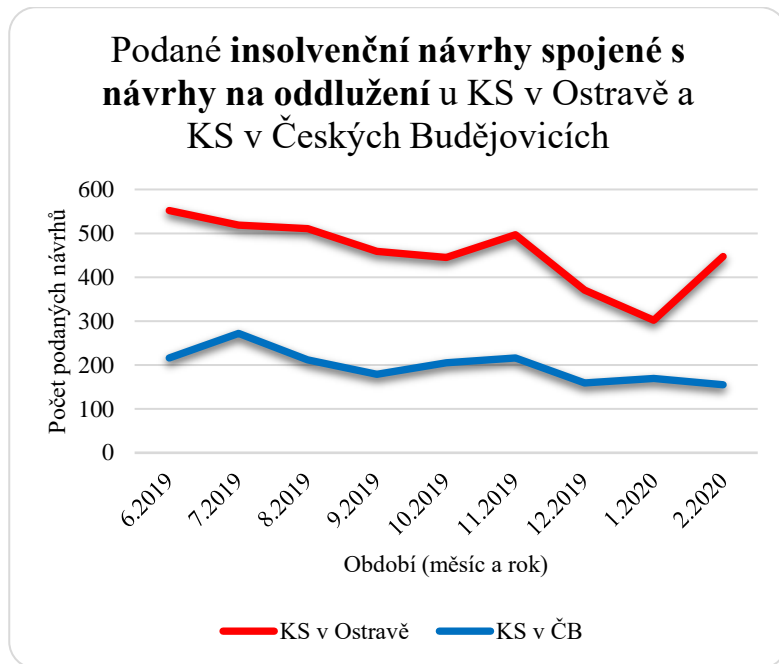
Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Zkoumaná období „po novele 31/2019“ a „před koronavirovou krizí“ se shodou náhod překrývají, když tzv. koronavirová krize v České republice započala dne 1. 3. 2020, a proto vzhledem k účinnosti novely 31/2019 ke dni 1. 6. 2019 došlo ke zmíněné situaci, tedy totožnému časovému úseku.

Důsledky koronavirové krize v souvislosti se zákony nazývanými jako lex covid, které mimo jiné chránily dlužníky před podáním insolvenčních návrhů, jsou spojovány s očekáváním, že vzrostou počty insolvenčních případů včetně oddlužení. Jde o racionální očekávání, nikoliv o přímou kritiku zákonů přijímaných v souvislosti se zmírněním dopadů onemocnění covid-19, neboť je nutné si uvědomit, že tyto zákony byly přijímány za bezprecedentní situace, a neboť ekonomické krize jsou obvykle samy o sobě spojovány s nárůstem dlužníků, kteří nejsou schopni plnit své závazky. Prozatím se však uvedená očekávání nenaplnují, ba naopak podle předběžných dat bylo v roce 2022 v České republice podáno podle společnosti InsolCentrum nejméně insolvenčních návrhů od roku 2011, a to celkem 21 375. Současně se snížil celorepublikový počet povolených oddlužení, který klesl oproti předchozímu roku (21 679 případů) na 19 650 případů.

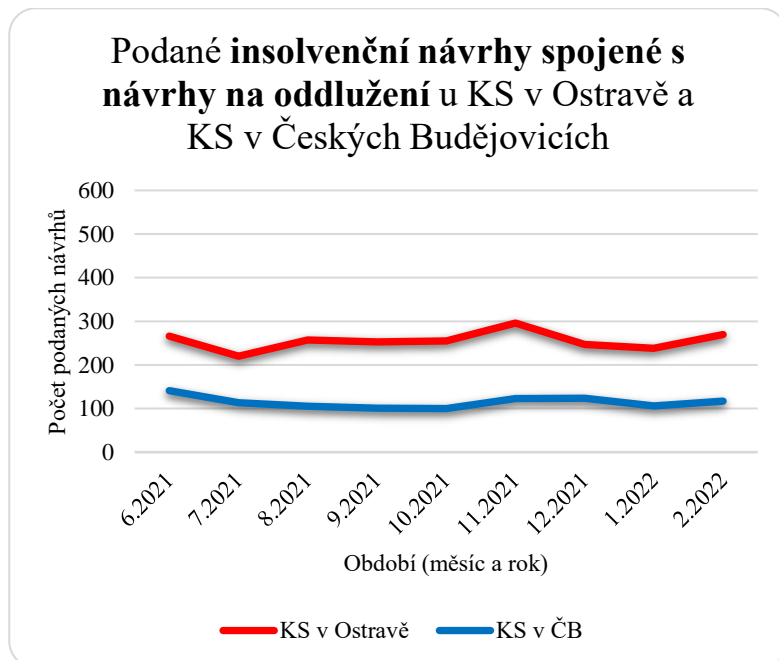
Za období od června 2019 do února 2020 bylo podáno 4 103 těchto návrhů u KS v Ostravě a 1 783 návrhů u KS v Českých Budějovicích, zatímco během období od června 2021 do února 2022 bylo podáno 2 302 návrhů u KS v Ostravě a 1 030 návrhů u KS v Českých Budějovicích. Jednalo se tak o 44% pokles počtu insolvenčních návrhů spojených s návrhy na oddlužení u KS v Ostravě, resp. o 42% pokles zmiňovaných návrhů u KS v Českých Budějovicích. Pro ilustraci byly zvoleny spojnicové grafy č. 10 a č. 11.

Graf č. 10: Podané insolvenční návrhy spojené s návrhy na oddlužení v období od června 2019 do února 2020

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Graf č. 11: Podané insolvenční návrhy spojené s návrhy na oddlužení v období od června 2021 do února 2022

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Největší pokles podaných insolvenčních návrhů ve sledovaných obdobích byl zaznamenán u Krajského soudu v Ostravě, a to mezi měsíci listopad a prosinec 2019, naopak k největšímu nárůstu podaných návrhů došlo u téhož soudu mezi měsíci leden a únor 2020. Vývoj v období od června 2021 do února 2022 byl u obou sledovaných soudů téměř identický.

Tabulka č. 13: Počet schválených způsobů provedení oddlužení před (červen 2019 až únor 2020) a po (červen 2021 až únor 2022) koronavirové krizi

	Před koronavirovou krizí			Po koronavirové krizi		
	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB	Měsíc a rok	KS v Ostravě	KS v ČB
Počet schválených oddlužení	Červen 2019	*264 **1 ***5	*84 **0 ***4	Červen 2021	*2 **354 ***0	*1 **136 ***1
	Červenec 2019	*184 **1 ***1	*71 **2 ***0	Červenec 2021	*0 **324 ***1	*1 **146 ***1
	Srpen 2019	*201 **2 ***1	*79 **0 ***1	Srpen 2021	*1 **272 ***0	*0 **150 ***0
	Září 2019	*177 **0 ***7	*45 **1 ***5	Září 2021	*1 **436 ***0	*0 **153 ***0
	Říjen 2019	*80 **22 ***2	*26 **32 ***1	Říjen 2021	*0 **328 ***2	*0 **137 ***0
	Listopad 2019	*38 **133 ***2	*8 **147 ***1	Listopad 2021	*0 **322 ***0	*1 **139 ***0
	Prosinec 2019	*20 **222 ***1	*3 **118 ***1	Prosinec 2021	*11 **283 ***0	*0 **88 ***0
	Leden 2020	*3 **221 ***2	*3 **173 ***2	Leden 2022	*3 **345 ***2	*1 **106 ***0
	Únor 2020	*5 **300 ***4	*5 **186 ***3	Únor 2022	*2 **290 ***7	*0 **85 ***0

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámky: *plněním splátkového kalendáře

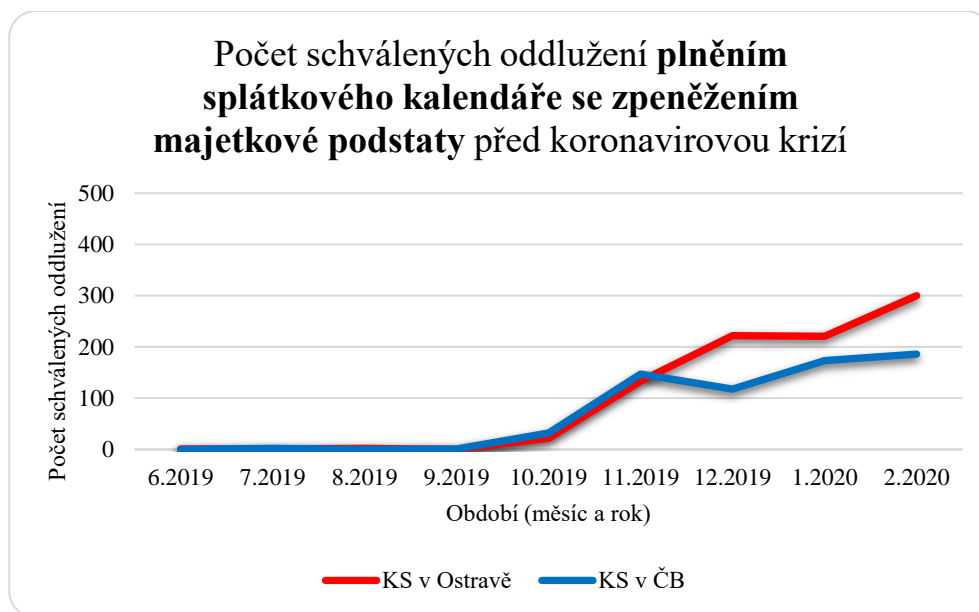
**plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

***zpeněžením majetkové podstaty.

Zajímavými údaji uvedené tabulky č. 13 jsou počty o schválených oddluženích plněním splátkového kalendáře, kdy tento způsob oddlužení by měl postupně vymizet (podrobněji v podkapitole 3.3.1 Před a po novele provedené zákonem č. 31/2019 Sb. a v komentáři u tabulky č. 3), přesto ještě v únoru 2022, tedy téměř 3 roky po účinnosti novely 31/2019, byl tento způsob oddlužení u KS v Ostravě ve dvou případech schválen.

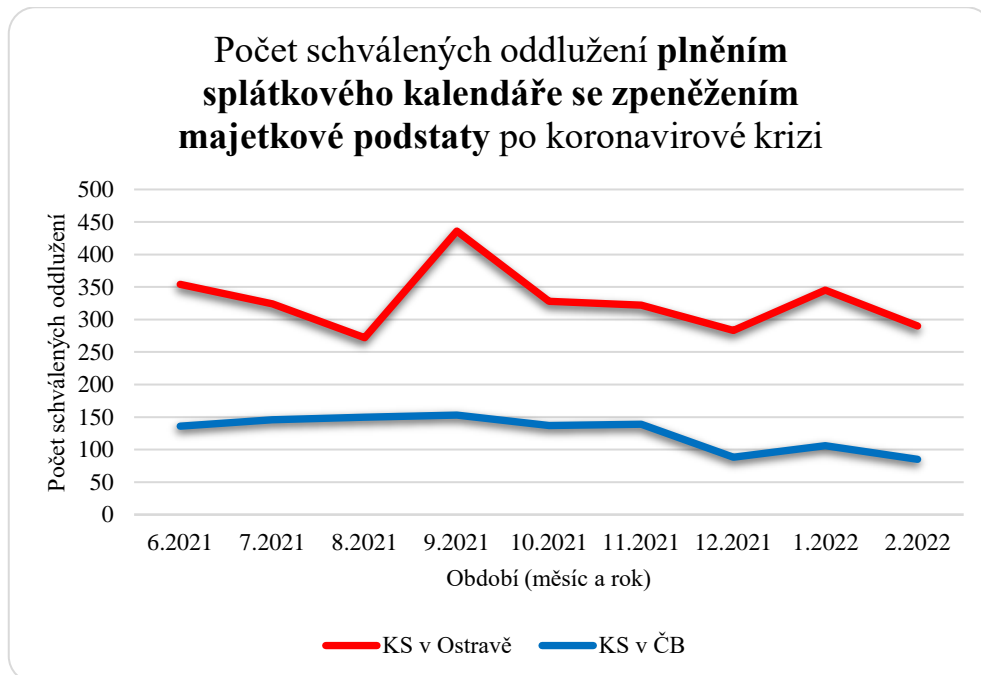
V období od června 2019 do února 2020 bylo u KS v Ostravě a KS v Českých Budějovicích dohromady ze všech usnesení o schválení oddlužení vydáno 53,83 % usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, přičemž 44,69 % usnesení schvalovalo provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře a 1,48 % samostatným zpeněžením majetkové podstaty. Na druhé straně v období od června 2021 do února 2022 bylo u KS v Ostravě a KS v Českých Budějovicích dohromady ze všech usnesení o schválení oddlužení vydáno 99,08 % usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, přičemž 0,58 % usnesení schvalovalo provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře a 0,34 % samostatným zpeněžením majetkové podstaty. Z uvedených statistik je zřejmé, že oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty po koronavirové krizi dominovalo a lze předpokládat, že tomu tak bude i nadále.

Graf č. 12: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty před koronavirovou krizí (červen 2019 až únor 2020)

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

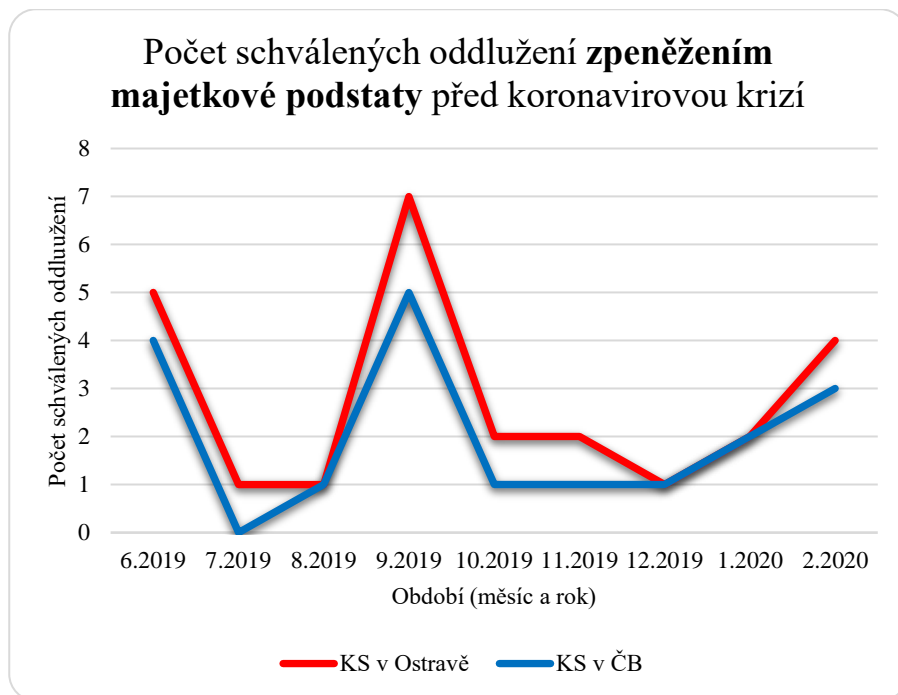
Graf č. 13: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty po koronavirové krizi (červen 2021 až únor 2022)

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

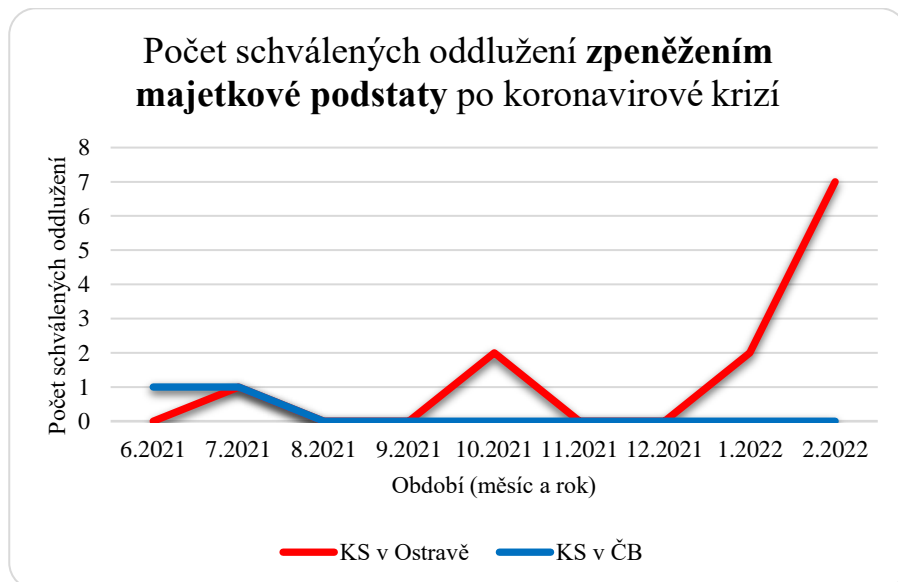
Na grafu č. 12 je v období od září 2019 do února 2020 (tedy před koronavirovou krizí) viditelný nárůst počtu případů schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, což plně odpovídá tomu, že důsledky novely 31/2019 (odstraňující oddlužení plněním splátkového kalendáře) se projeví až po určitém čase od její účinnosti. Toto zpoždění u sledovaných krajských soudů bylo zhruba 3 měsíce. V období po koronavirové krizi, jak je zobrazeno na grafu č. 13, byl „dlouhodobý“ vývoj počtu schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty u sledovaných soudů klesající. Větší výkyvy ohledně počtu těchto schválených oddlužení byly zaznamenány u KS v Ostravě, a to zejména mezi měsíci srpen a září 2021 a měsíci prosinec 2021 a leden 2022.

Graf č. 14: Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty před koronavirovou krizí (červen 2019 až únor 2020)

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Graf č. 15: Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty po koronavirové krizi (červen 2021 až únor 2022)

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

U uvedených grafů č. 14 a č. 15 je důležité předem opět upozornit na zvolené měřítko u počtu schválených oddlužení, neboť jde o jednotky případů měsíčně (tedy ani ne desítky), kdy oba sledované krajské soudy rozhodly o tomto způsobu provedení oddlužení. Zpeněžení majetkové podstaty je dlouhodobě minimálně využívaným způsobem oddlužení, jehož podíl na celkovém počtu schválených oddlužení za oba soudy se snížil z 1,48 % (období červen 2019 až únor 2020) na 0,34 % (období červen 2021 až únor 2022), tedy o zhruba 1 %.

4.2.1 Jednotlivé insolvenční případy před a po koronavirové krizi

Pro bližší analýzu byla vybrána insolvenční řízení, vedená u KS v Českých Budějovicích, v nichž bylo v únoru 2020 (před koronavirovou krizí) a v únoru 2022 (po koronavirové krizi) vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. I v tomto případě jsou jednotlivé případy identifikovatelné pouze pomocí spisové značky, přičemž soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2020 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (KS ČB) je uveden již v kapitole 4.1.1 Jednotlivé insolvenční případy před a po novele provedené zákonem č. 31/2019.

Tabulka č. 14: Soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2022 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (KS ČB)

Pořadové číslo	Spisová značka	Stav řízení
1.	KSCB 44 INS 5800 / 2021	Povoleno oddlužení
2.	KSCB 46 INS 6768 / 2021	Povoleno oddlužení
3.	KSCB 46 INS 8610 / 2021	Povoleno oddlužení
4.	KSCB 46 INS 10996 / 2021	Povoleno oddlužení
5.	KSCB 46 INS 11611 / 2021	Povoleno oddlužení
6.	KSCB 41 INS 13120 / 2021	Povoleno oddlužení
7.	KSCB 44 INS 13351 / 2021	Povoleno oddlužení
8.	KSCB 41 INS 13641 / 2021	Povoleno oddlužení
9.	KSCB 46 INS 13974 / 2021	Povoleno oddlužení
10.	KSCB 27 INS 14198 / 2021	Povoleno oddlužení
11.	KSCB 28 INS 14240 / 2021	Povoleno oddlužení
12.	KSCB 41 INS 14297 / 2021	Povoleno oddlužení
13.	KSCB 46 INS 14474 / 2021	Povoleno oddlužení
14.	KSCB 41 INS 14623 / 2021	Povoleno oddlužení
15.	KSCB 46 INS 15049 / 2021	Povoleno oddlužení
16.	KSCB 46 INS 15057 / 2021	Povoleno oddlužení
17.	KSCB 28 INS 15085 / 2021	Povoleno oddlužení
18.	KSCB 46 INS 15223 / 2021	Povoleno oddlužení
19.	KSCB 46 INS 15386 / 2021	Povoleno oddlužení
20.	KSCB 27 INS 15528 / 2021	Povoleno oddlužení
21.	KSCB 27 INS 15573 / 2021	Povoleno oddlužení

Pokračování tabulky č. 14

22.	KSCB 44 INS 15685 / 2021	Povoleno oddlužení
23.	KSCB 44 INS 15756 / 2021	Povoleno oddlužení
24.	KSCB 27 INS 15951 / 2021	Povoleno oddlužení
25.	KSCB 46 INS 16140 / 2021	Povoleno oddlužení
26.	KSCB 46 INS 16227 / 2021	Povoleno oddlužení
27.	KSCB 46 INS 16494 / 2021	Povoleno oddlužení
28.	KSCB 28 INS 16528 / 2021	Povoleno oddlužení
29.	KSCB 27 INS 16700 / 2021	Povoleno oddlužení
30.	KSCB 41 INS 16753 / 2021	Povoleno oddlužení
31.	KSCB 46 INS 16832 / 2021	Povoleno oddlužení
32.	KSCB 44 INS 16865 / 2021	Povoleno oddlužení
33.	KSCB 46 INS 16957 / 2021	Povoleno oddlužení
34.	KSCB 44 INS 17002 / 2021	Povoleno oddlužení
35.	KSCB 26 INS 17009 / 2021	Povoleno oddlužení
36.	KSCB 44 INS 17052 / 2021	Povoleno oddlužení
37.	KSCB 27 INS 17279 / 2021	Povoleno oddlužení
38.	KSCB 46 INS 17291 / 2021	Povoleno oddlužení
39.	KSCB 44 INS 17511 / 2021	Povoleno oddlužení
40.	KSCB 28 INS 17551 / 2021	Odškrtnutá - skončená věc
41.	KSCB 28 INS 17644 / 2021	Povoleno oddlužení
42.	KSCB 27 INS 17711 / 2021	Odškrtnutá - skončená věc
43.	KSCB 46 INS 17760 / 2021	Povoleno oddlužení
44.	KSCB 46 INS 17814 / 2021	Povoleno oddlužení
45.	KSCB 28 INS 17827 / 2021	Povoleno oddlužení
46.	KSCB 44 INS 18043 / 2021	Povoleno oddlužení
47.	KSCB 27 INS 18113 / 2021	Povoleno oddlužení
48.	KSCB 44 INS 18150 / 2021	Povoleno oddlužení

49.	KSCB 46 INS 18199 / 2021	Povoleno oddlužení
50.	KSCB 27 INS 18222 / 2021	Povoleno oddlužení
51.	KSCB 44 INS 18225 / 2021	Povoleno oddlužení
52.	KSCB 44 INS 18261 / 2021	Povoleno oddlužení
53.	KSCB 46 INS 18349 / 2021	Povoleno oddlužení
54.	KSCB 41 INS 18366 / 2021	Povoleno oddlužení
55.	KSCB 44 INS 18708 / 2021	Povoleno oddlužení
56.	KSCB 28 INS 18777 / 2021	Povoleno oddlužení
57.	KSCB 44 INS 18879 / 2021	Povoleno oddlužení
58.	KSCB 26 INS 18885 / 2021	Odškrtnutá - skončená věc
59.	KSCB 28 INS 18887 / 2021	Povoleno oddlužení
60.	KSCB 28 INS 18921 / 2021	Povoleno oddlužení
61.	KSCB 28 INS 18974 / 2021	Povoleno oddlužení
62.	KSCB 46 INS 19011 / 2021	Povoleno oddlužení
63.	KSCB 27 INS 19013 / 2021	Povoleno oddlužení
64.	KSCB 44 INS 19119 / 2021	Odškrtnutá - skončená věc
65.	KSCB 41 INS 19127 / 2021	Povoleno oddlužení
66.	KSCB 28 INS 19193 / 2021	Povoleno oddlužení
67.	KSCB 46 INS 19340 / 2021	Povoleno oddlužení
68.	KSCB 26 INS 19479 / 2021	Povoleno oddlužení
69.	KSCB 26 INS 19643 / 2021	Povoleno oddlužení
70.	KSCB 46 INS 19774 / 2021	Povoleno oddlužení
71.	KSCB 28 INS 19825 / 2021	Povoleno oddlužení
72.	KSCB 44 INS 19838 / 2021	Povoleno oddlužení
73.	KSCB 27 INS 19859 / 2021	Povoleno oddlužení
74.	KSCB 26 INS 19888 / 2021	Povoleno oddlužení
75.	KSCB 44 INS 20031 / 2021	Povoleno oddlužení

Pokračování tabulky č. 14

76.	KSCB 26 INS 20066 / 2021	Povoleno oddlužení
77.	KSCB 26 INS 20156 / 2021	Odškrtnutá - skončená věc
78.	KSCB 44 INS 20194 / 2021	Povoleno oddlužení
79.	KSCB 44 INS 20342 / 2021	Povoleno oddlužení
80.	KSCB 26 INS 20372 / 2021	Povoleno oddlužení

81.	KSCB 26 INS 20441 / 2021	Povoleno oddlužení
82.	KSCB 27 INS 20489 / 2021	Povoleno oddlužení
83.	KSCB 26 INS 20526 / 2021	Povoleno oddlužení
84.	KSCB 44 INS 20550 / 2021	Povoleno oddlužení
85.	KSCB 44 INS 20555 / 2021	Povoleno oddlužení

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámka: Údaje ke dni 6. 3. 2023.

Z 85 uvedených insolvenčních řízení v tabulce č. 14, lze vypočítat, že většina, resp. 94,12 % z insolvenčních případů zahájených u KS v Českých Budějovicích, kdy bylo rozhodnuto o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty v měsíci únoru 2022, je doposud neskončena. Ve zbylých případech (5,88 % případů) již bylo vydáno buď usnesení o splnění oddlužení, anebo usnesení o zrušení oddlužení a zastavení řízení.

Tabulka č. 15: Osoby v oddlužení před a po koronavirové krizi

Osoby v oddlužení		
	Před koronavirovou krizí (únor 2020)	Po koronavirové krizi (únor 2022)
Muži	52,15 %	50,59 %
Ženy	39,25 %	40,00 %
Manželé	8,60 %	9,41 %
Muži včetně těch v manželství	55,94 %	54,84 %
Ženy včetně těch v manželství	44,06 %	45,16 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

V obou měsících, tedy před koronavirovou krizí i po ní, bylo v oddlužení stále více mužů (55,94 % v únoru 2020 a 54,84 % v únoru 2022) než žen (44,06 % v únoru 2020 a 45,16 % v únoru 2022) s tím, že rozdíl mezi průměrným počtem mužů a průměrným počtem žen v oddlužení se snížil o více než 2 %. Poměr manželů v oddlužení v obou sledovaných měsících byl prakticky totožný (zhruba 9 % případů).

Tabulka č. 16: Průměrný věk osob v oddlužení před a po koronavirové krizi

Průměrný věk osob v oddlužení		
	Před koronavirovou krizí (únor 2020)	Po koronavirové krizi (únor 2022)
Muži	46 let	45 let
Ženy	48 let	45 let
Muži i ženy dohromady	47 let	45 let

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámka: Údaje vypočteny dle roku narození, výsledné roky zaokrouhleny na celé číslo.

Průměrný věk dlužníka v oddlužení se v únoru 2022 (po koronavirové krizi) snížil, jak u mužů, tak i u žen na shodných 45 let.

Tabulka č. 17: Statistiky oddlužení před a po koronavirové krizi I

	Průměrná celková výše přihlášených pohledávek		Minimální / maximální hodnota celkové výše přihlášených pohledávek		Průměrný počet / Průměrná celková výše popřených pohledávek		Celková výše přihlášených pohledávek bez popřených	
	Únor 2020	Únor 2022	Únor 2020	Únor 2022	Únor 2020	Únor 2022	Únor 2020	Únor 2022
Muži	1 468 466 Kč	967 232 Kč	104 588 Kč / 36 614 392 Kč	71 410 Kč / 7 762 409 Kč	0,43 / 10 565 Kč	0,93 / 53 122 Kč	1 457 901 Kč	914 110 Kč
Ženy	857 222 Kč	1 074 507 Kč	44 062 Kč / 4 543 300 Kč	0 Kč / 16 587 661 Kč	0,33 / 25 977 Kč	0,77 / 33 208 Kč	831 245 Kč	1 041 299 Kč
Manželé	2 031 916 Kč	2 450 050 Kč	7 865 Kč / 9 620 055 Kč	825 337 Kč / 7 908 094 Kč	1,25 / 70 885 Kč	2,88 / 160 778 Kč	1 961 030 Kč	2 289 272 Kč
Celkem	1 277 038 Kč	1 497 263 Kč	7 865 Kč / 36 614 392 Kč	0 Kč / 16 587 661 Kč	0,46 / 21 803 Kč	1,52 / 82 369 Kč	1 255 235 Kč	1 414 894 Kč

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Z dat o oddluženích schválených KS v Českých Budějovicích za únor roku 2020 a 2022 vyplývá, že v únoru 2022 činila průměrná výše přihlášených pohledávek na jednoho dlužníka téměř 1,5 milionu Kč, což je nárůst o více než 200 tisíc Kč oproti průměrné výši

přihlášených pohledávek na jednoho dlužníka v únoru 2020. Po koronavirové krizi došlo ke snížení rozdílu mezi průměrnou celkovou výší přihlášených pohledávek u mužů a žen, když „nově“ představuje tento rozdíl zhruba 100 tisíc Kč, což je poměrně znatelná změna oproti únoru 2020, kdy byl rozdíl mezi muži a ženami v této charakteristice více než 600 tisíc Kč. Vlastně došlo k tomu, že v únoru 2022 byla průměrná celková výše přihlášených pohledávek vyšší u žen než u mužů (v únoru 2020 to bylo naopak).

Tabulka č. 18: Statistiky oddlužení před a po koronavirové krizi II

	Průměrný počet přihlášených pohledávek nezajištěných (na 1 dlužníka)	Průměrný počet přihlášených pohledávek zajištěných (na 1 dlužníka)	Průměrná předpokládaná výše uspokojení nezajištěných pohledávek
Před koronavirovou krizí (únor 2020)	14,24	0,05	**45,04 %
Po koronavirové krizi (únor 2022)	15,97	0,04	*37,74 % / **52,82 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámky: *Průměrná předpokládaná výše uspokojení nezajištěných pohledávek za 3 roky

**Průměrná předpokládaná výše uspokojení nezajištěných pohledávek za 5 let.

V tabulce č. 18 bylo při výpočtu průměrné předpokládané výše uspokojení přihlášených nezajištěných pohledávek počítáno s maximální hodnotou 100 %. V některých případech totiž byla uváděna čísla, která nezřídka kdy představovala hodnoty v rámci stovek procent, tedy hodnoty pro oddlužení nesmyslné. K této praxi se vyjádřil například Jirmásek (soudce KS v Praze), dle kterého ohlašování několika set procentním uspokojením jsou dlužníci děšeni a u části nezkušených věřitelů budí tato ohlašování nenaplnitelná očekávání.⁴⁷ Mezi sledovanými obdobími vzrostl průměrný počet přihlášených nezajištěných pohledávek, a naopak klesl průměrný počet přihlášených zajištěných pohledávek. V únoru 2020 byla průměrná předpokládaná (odhadovaná) výše uspokojení nezajištěných pohledávek za 5 let trvání oddlužení 45,04 %, zatímco v únoru 2022 to bylo 52,82 %. U února 2022 je uveden ještě údaj o průměrné předpokládané výši uspokojení nezajištěných pohledávek za 3 roky trvání oddlužení, a to 37,74 %. Tento posledně zmíněný

⁴⁷ JIRMÁSEK, Tomáš. *Zpráva o plnění oddlužení : Dobrý sluha, ale zlý pán* [online]. Česká justice, 10. 7. 2018 [cit. 2023-03-22].

údaj v tabulce č. 18 za únor 2020 chybí, neboť v té době se ještě ve zprávách pro oddlužení neuváděl.

Tabulka č. 19: Statistiky oddlužení před a po koronavirové krizi III

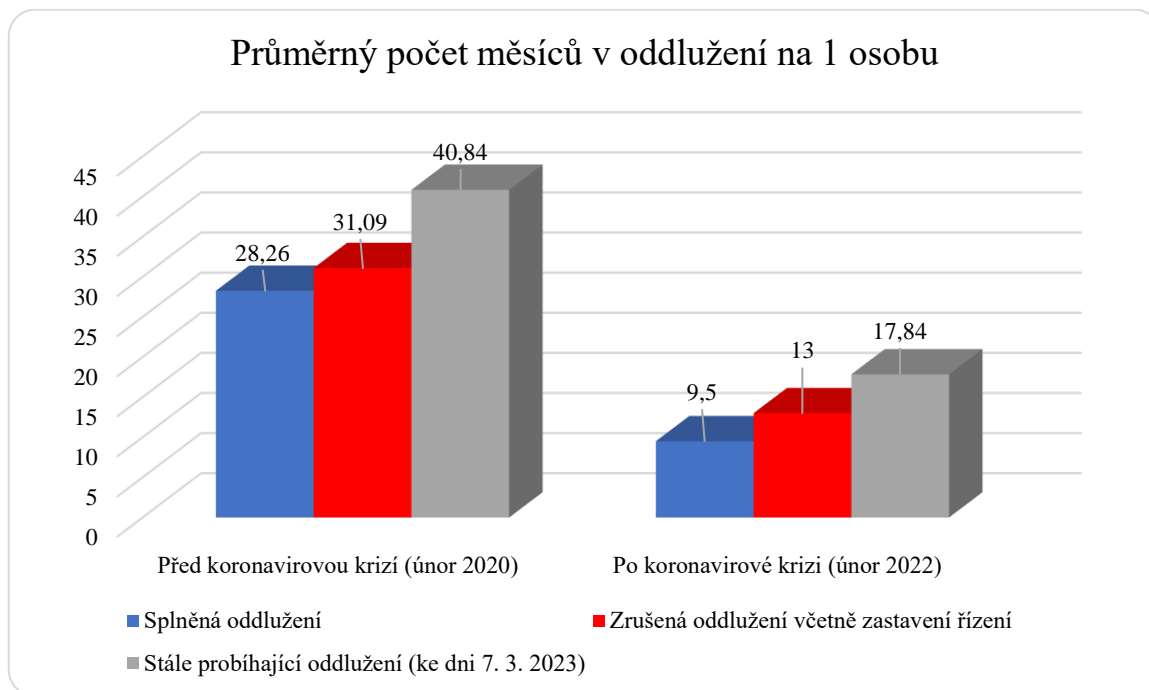
	Průměrná reálná (skutečná) výše uspokojení nezajištěných pohledávek		
	Zrušená schválená oddlužení	Splněná oddlužení	Oddlužení stále probíhající (stav insolvenčního řízení – povoleno oddlužení)*
Před koronavirovou krizí (únor 2020)	20,09 %	90,99 %	20,86 %
Po koronavirové krizi (únor 2022)	16,40 %	100 %	7,03 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Poznámka: *Dle veřejně dostupných zpráv o plnění oddlužení dlužníky ke dni 7. 3. 2023 bez zahrnutí případů oddlužení, ve kterých nebyla do uvedeného dne v insolvenčním rejstříku zveřejněna zpráva o plnění oddlužení (celkem 63 případů schválených oddlužení z února 2020 a 46 případů schválených oddlužení z února 2022).

U doposud splněných oddlužení schválených v únoru 2022 oproti únoru 2020 došlo k nárůstu průměrné reálné výše uspokojení nezajištěných pohledávek, kdy ta dosáhla hodnoty 100 %. Tento údaj je rovněž třeba brát s rezervou, neboť oddlužení schválená v únoru 2022 trvají prozatím pouze krátkou dobu a již splněná oddlužení jsou výjimkou, přičemž s plynutím času bude přibývat splněných oddlužení, ve kterých nebudou nezajištěné pohledávky uspokojeny na 100 %.

Graf č. 16: Průměrný počet měsíců v oddlužení na 1 osobu před a po koronavirové krizi

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Z grafu č. 16 lze vyvodit, že oddlužení, která byla schválena v únoru 2022 a již byla splněna či zrušena (se zastavením řízení) trvala o mnoho kratší dobu než oddlužení splňující stejná kritéria, která byla schválena v únoru 2020. Oddlužení schválena v únoru 2020, která stále neskončila trvají už v průměru 40,84 měsíců, přičemž neskončená oddlužení schválena v únoru 2022 trvají v průměru 17,84 měsíců, analogicky jako u porovnání období před a po novele 2019, jde o logický důsledek toho, že v případech oddlužení schválených v únoru 2022 bylo rozhodnuto o několik měsíců déle než u oddlužení schválených v únoru 2020.

Graf č. 17: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu před koronavirovou krizí

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Graf č. 18: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu po koronavirové krizi

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

Ze zobrazených grafů č. 17 a č. 18 je možné vyčíst, že průměrný počet dlužníků, kteří si zajišťovali peněžní prostředky pro plnění oddlužení darovacími smlouvami či smlouvami

o důchodu se v únoru 2022 oproti únoru 2020 mírně zvýšil. Zatímco v únoru 2020 mělo 14 % dlužníků v oddlužení uzavřenou některou ze zmíněných smluv, v únoru 2022 jich bylo 20 %.

Zajímavou informací v souvislosti s oddlužením jsou i údaje o tom, kolik dlužníků v oddlužení vlastnilo při vstupu do oddlužení nemovitou věc.

Tabulka č. 20: Nemovité věci dlužníků před a po koronavirové krizi

	Vlastnictví nemovité věci při vstupu do oddlužení (průměrný počet dlužníků)	
	Ano	Ne
Před koronavirovou krizí (únor 2020)	6,99 %	93,01 %
Po koronavirové krizi (únor 2022)	7,06 %	92,94 %

Prameny: Insolvenční rejstřík; vlastní zpracování.

V rámci obou sledovaných období vlastnilo nemovitou věc v průměru 7 % dlužníků, zatímco 93 % dlužníků vstupovalo do oddlužení, aniž by vlastnilo jedinou nemovitou věc.

5 Návrhy právní úpravy oddlužení de lege ferenda

Před představením návrhů právní úpravy oddlužení de lege ferenda, které mají představovat, jak by mělo být oddlužení nastaveno (i s ohledem na poznatky, které jsou uvedené v předchozích kapitolách této práce) je nasnadě ještě popsat rozdílné vnímání oddlužení, resp. insolvenčního řízení z pohledu ekonomie a z pohledu práva.

„Zatímco právo bude hledat spravedlnost, ekonom bude spíše zkoumat praktičnost.“
(SMRČKA, 2016, str. 120)

Právo přesněji řečeno legislativa se snaží o vytvoření rámce, který zahrne co možná největší počet insolvenčních řízení za účelem dosažení „spravedlnosti“⁴⁸. Naopak ekonomie se zabývá tím, jaké náklady představují tato řízení, v jaké výši a koho tíží, a rovněž, jak to ovlivní okolí (zejména tedy dlužníky a věřitele). Jedním z obecných rozdílů mezi právním a ekonomickým pohledem na insolvenční řízení (oddlužení) může být i jeho vnímání jako celek (proces agregace) nebo jako jednotlivosti (proces desagregace). U práva půjde při jeho aplikaci spíše o desagregaci, když se primárně zaměřuje na určení odpovědnosti té které osoby na dané situaci (úpadku osoby), zatímco u ekonomie naopak půjde v praxi spíše o agregaci, neboť zkoumá, jak budou řešením této situace ovlivněna ekonomická chování osob v budoucnosti.

Je zřejmé a logické, že se v průběhu staletí a let vyvíjí nejen společensko-morální normy, ale i právní normy a ekonomické teorie (ostatně lze odkázat na předchozí kapitoly této práce, neboť se věnují vývoji průběhu a vnímání oddlužení v určitých obdobích), neboť je přirozenou vlastností člověka, potažmo lidstva aplikovat své myšlenky s cílem dosažení „ideálního“ stavu společnosti. Institut oddlužení není výjimkou.

Institut oddlužení jako takový je důležitým prvkem právní úpravy, kterému by měla být věnována pozornost, neboť se týká velkého množství osob. Nezbytnost a důležitost jeho právní úpravy vyplývá z několika důvodů, kterými jsou možnost uspokojení alespoň části pohledávek věřitelů v případě, že dlužník není schopen hradit pohledávky v plné výši, možnost dlužníka dostat se z tzv. dluhové pasti, kdy nezvládá hradit ani stále narůstající

⁴⁸ Spravedlností v této souvislosti je míněno takové vyřešení úpadku osoby, které vyhovuje společensko-sociální normě.

příslušenství vymáhaných pohledávek a možnost pro dlužníka začít žít znovu bez dluhů, důvěra občanů v právo a právní stát, a z toho plynoucí sociální smír.

Insolvenční zákon byl od své účinnosti (dne 1. 1. 2008) již čtyřicetkrát novelizován. To i při započítání roku 2023, který je teprve ve své první polovině představuje průměr 2,5 novelizace za každý rok jeho účinnosti. Právním řádem jako takovým prozařují právní principy (zásady), ze kterých by měl vycházet. Jedním z těchto principů je princip právní jistoty, jehož nezbytnou součástí je předvídatelnost práva. S tím souvisí i to, že z povahy České republiky jako právního státu vyplývá požadavek, aby se každý mohl s pomocí státu domoci svých subjektivních práv, a aby mu v tom nebylo bráněno. Právo by mělo být, pokud možno, stabilní a jednotné, neboť tím lze docílit, aby bylo i předvídatelné. V opačném případě by totiž mohlo dojít k poklesu nebo dokonce ztrátě obecné důvěry občanů v právo, tedy jeho nerespektování a k „brání práva do svých rukou“. K principu právní jistoty existuje i poměrně rozsáhlá judikatura, z níž lze příkladem vybrat rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2004, č. j. 1 As 9/2003-90, ve kterém uvedl, že „*v souladu s principem právní jistoty má každý adresát právní normy právo očekávat, že řešení, která zákonodárce zvolí, jsou racionální a směřují k funkčnímu uspořádání společenských vztahů, a nikoliv naopak. Jestliže zákonodárce z nejrůznějších důvodů zvolí řešení jiné, musí je tím spíše přesně, jasně, určitě a srozumitelně vyjádřit v právních předpisech, jimiž jsou právní normy komunikovány svým adresátům...*“. Je třeba dodat, že častými novelizacemi právních předpisů dochází u jejich adresátů spíše k nejistotě. V souvislosti s insolvenčním řízením, resp. oddlužením lze uvést, že může jít o nejistotu věřitelů ohledně toho, jakou část jejich pohledávek bude muset dlužník uhradit, aby mohl být osvobozen od placení jejich zbytku, dále může jít o nejistotu veřejnosti ohledně cíle (dna nebo minima), kam až mohou postupně benevolentnější podmínky oddlužení dospět, a koneckonců může jít i o nejistotu dlužníků ohledně toho, jaké podmínky musejí v tu kterou danou chvíli plnit a splnit, aby dosáhli svého cíle, tedy oddlužení.

V současnosti, jak již bylo uvedeno, je připravována další novela insolvenčního zákona, a to v souvislosti se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023, u které již uběhla lhůta pro její transpozici. S ohledem na to, jaké reakce (minimálně u části) odborné veřejnosti vzbudil nejenom současný návrh chystané novelizace insolvenčního zákona, ale i ten předchozí, lze zákonodárcům doporučit, aby transponovali zmíněnou

směrnici jako takovou, tedy nepřijímali novou právní úpravu v podobě, která ani není Evropskou unií vyžadována, a která současně plošně zmírňuje podmínky pro oddlužení. Tímto rozhodně není myšleno, aby došlo k úplné rezignaci ohledně vývoje a určitých úprav institutu oddlužení, nicméně bylo by vhodné před dalšími změnami vyčkat (s výjimkou nějaké bezprecedentní situace, kterou byla například koronavirová krize) na dopady (důsledky) předchozích novelizací, které se projevují s ohledem na dobu trvání oddlužení až po několika letech.

Z méně zásadních vhodných úprav institutu oddlužení je možné uvést návrh, aby ve zprávách pro oddlužení v kolonce předpokládané míry uspokojení nezajištěných věřitelů nebyly uváděny hodnoty přesahující 100 %, neboť jde o hodnoty pro oddlužení nesmyslné. Další vhodnou úpravou by mohlo být uvádění počtu měsíců dlužníka v oddlužení ve zprávách o plnění oddlužení, přičemž by bylo ideální, kdyby byl tento údaj uváděn vedle hodnoty aktuální míry uspokojení nezajištěných věřitelů, aby si soud, věřitelé či jiné osoby, které se na zprávu podívají, mohli okamžitě vyhodnotit, v jakém rozsahu dlužník tyto pohledávky hradí nebo nehradí, a to s porovnáním na dobu strávenou v oddlužení.

Závěrem lze uvést návrh na úpravu (modernizaci) insolvenčního rejstříku, i když se nejedná o návrh právní úpravy, neboť veřejně dostupný web není zrovna uživatelsky přívětivý. Mezi jeho nedostatky patří zejména možnost vyhledávání dat za maximálně období 30 dnů (což nezahrne ani některé celé měsíce), a to ještě pouze při zadání příslušných kritérií a absence funkce, která by umožňovala dlužníky filtrovat podle pohlaví nebo roku narození.

6 Závěr

Proces oddlužení od účinnosti insolvenčního zákona prošel a jistě bude nadále procházet různými etapami, které souvisí s vývojem podmínek jeho nastavení. První etapa probíhala v období od ledna 2008 do května 2019.

Od června 2019 se stala účinnou prozatím největší novela insolvenčního zákona týkající se oddlužení, a proto je označována jako tzv. oddlužovací novela (novela 31/2019). Došlo ke snížení počtu způsobů provedení oddlužení ze tří na dva (plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty a zpeněžení majetkové podstaty). Zrušila se (relativní) povinnost přikládání písemných darovacích smluv nebo smluv o důchodu k návrhu na povolení oddlužení. Byla zavedena možnost splnit oddlužení v určitých případech již po třech letech, ať už jde o případ splnění 60 % závazků nezajištěných věřitelů nebo bez ohledu na takové uspokojení v případech osob pobírajících starobní důchod. Nicméně nejpodstatnější změnou bylo zrušení podmínky pro možnost povolení oddlužení spočívající v předpokladu, že plnění, které by při případném oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, by mělo činit alespoň 30 % jejich pohledávek.

Další výrazné změny v oddlužení by měla zavést chystaná novela insolvenčního zákona v souvislosti s implementací směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023, u které před téměř dvěma roky uplynula lhůta pro její transpozici. Hlavní změnou, kterou by chystaná novela měla do oddlužení vnést je zkrácení oddlužení na dobu 3 let pro všechny osoby. Novela je tak v současnosti tématem nejen odborných debat, kdy z jedné strany zaznívá její kritika, přičemž naopak z druhé strany převažuje její vnímání jako příležitost pro dlužníky i ekonomiku. V pořadí třetí etapa oddlužení nicméně v České republice prozatím nenastala, a tudíž stále trvá etapa druhá.

V průběhu charakterizované druhé etapy oddlužení zasáhla celý svět včetně ČR pandemie onemocnění covid-19, kdy v reakci na to byly přijímány tzv. lex covid s hlavním cílem omezit dopady zaváděných opatření vlády na dlužníky a osoby, které by se v této souvislosti mohly do oddlužení dostat. Příkladem lze uvést dočasné nepřihlížení k insolvenčnímu návrhu, který v uvedeném období podal věřitel, dále zmírnění podmínek pro snížení splátek dlužníka nebo zavedení možnosti osvobození dlužníka od placení zbylé části pohledávek, i když nedosáhl uspokojení nezajištěných pohledávek v požadované výši.

Veškeré i menší novely týkající se oddlužení lze shrnout tak, že jde o postupné snižování nároků na dlužníky s cílem, aby jich mohlo do oddlužení vstoupit co nejvíce, jde tedy o čím dál více benevolentnější podmínky pro dlužníky (před a) v procesu oddlužení. Důkazem toho jsou i několikanásobné nárůsty počtu insolvenčních návrhů spojených s návrhy na oddlužení u sledovaných krajských soudů, ke kterým došlo po přijetí, resp. po účinnosti novely 31/2019.

V rámci zkoumaných období bylo zjištěno, že způsob oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dominuje nad „pouhým“ zpeněžením majetkové podstaty. Ve všech sledovaných obdobích bylo v oddlužení více mužů než žen, přičemž průměrný věk dlužníka se pohyboval mezi 44 lety až 47 lety. Rovněž bylo zjištěno, že v průběhu sledovaných období u sledovaného soudu rostla i celková průměrná celková výše pohledávek na jednoho dlužníka, když se v období po koronavirové krizi zvýšila oproti období před novelou 31/2019 o zhruba 600 tisíc Kč, a to na částku 1,5 milionu Kč. Průměrný počet přihlášených nezajištěných pohledávek na jednoho dlužníka za sledovaná období postupně vzrostl ze 13 na 16, zatímco průměrná předpokládaná výše uspokojení nezajištěných pohledávek (opět na jednoho dlužníka) se pohybovala v rámci sledovaných období (při oddlužení na 5 let) mezi 60 % a 45 %, ovšem jde jen o předpokládanou míru uspokojení, podstatná je však ta skutečná (reálně dosažená) míra, která za všechna schválená oddlužení ve všech sledovaných obdobích nemohla být zjištěna, neboť mnoho oddlužení stále probíhá. Další zajímavou statistikou vzešlou z provedené analýzy je procento dlužníků, kteří nevlastnili při vstupu do oddlužení žádnou nemovitou věc, neboť před novelou 31/2019 tomu tak bylo u 84 % dlužníků, přitom v následujících obdobích tomu tak bylo dokonce u více než 90 % dlužníků. Darovací smlouvu nebo smlouvu o důchodu mělo uzavřenou ze sledovaných případů v rámci analýzy 33 % dlužníků v oddlužení před novelou 31/2019 a 20 % dlužníků v oddlužení po koronavirové krizi.

Vzhledem k současné válce na Ukrajině, a nejen z toho důvodu vysoké inflace v České republice, je možné očekávat, že počet úpadků dlužníků (a v té souvislosti počet oddlužení) bude růst, i přestože dle dosavadních dat bylo v předchozím roce (2022) podáno méně insolvenčních návrhů (a zároveň klesl i počet povolených oddlužení) než v několika letech předtím.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Seznam použité literatury

KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-578-1.

MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-849-8.

SCHÖNFELD, Jaroslav, Michal KUDĚJ, Bohumil HAVEL a Petr SPRINZ. *Insolvenční praxe: problémy a výzvy pro léta dvacátá*. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-780-4.

SMOLÍK, Petr. *Oddlužení v právním řádu ČR*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-617-3.

SMRČKA, Luboš, Jan PLAČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. *Insolvenční řízení: (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. [Praha]: Professional Publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2.

VESELÁ, Jarmila, Jiří GRYGAR, Bohumil HAVEL, et al. *Insolvence 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021. ISBN 978-80-906813-3-0.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-602-6.

7.2 Seznam použitých internetových zdrojů

ČAK. *Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/01/12/cak-se-vyjadrila-k-novele-insolvencniho-zakona/>

ČECHOVÁ NÁPLAVOVÁ, Jana. Krátce k principu právní jistoty ve světle aktuální judikatury. *Epravo.cz* [online]. 23. 1. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kratce-k-principu-pravni-jistoty-ve-svetle-aktualni-judikatury-93342.html>

DOLEČEK, Marek. Novela insolvenčního zákona 2019. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/novela-insolvecniho-zakona-2019-ppbi/>

ELISCHER, David. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V: (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné také z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/11398/1/2>

ELISCHER, David. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V: (§ 1721-2520)* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné také z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/11409/1/2>

Exekuce v Česku a Evropě [online]. Češi v právu [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.cesivpravu.cz/exekuce-v-cesku-a-evrope>

HOVORKOVÁ, Kateřina. *Do insolvence teď zamíří i lidé s nadstandardními příjmy. Pomůžou však nová pravidla* [online]. 11. 7. 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/zadluzeni-cesi-vyhlizeji-novelu-insolvecniho-zakona-ta-ma-z/r~19f40866fec811ecba63ac1f6b220ee8/>

HRUŠKOVÁ, Zuzana. *Seriál o insolvenčních: Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/serial-o-insolvencich-rozhodnuti-o-upadku-a-zpusobu-jeho-reseni>

HRUŠKOVÁ, Zuzana. *Seriál o insolvenčních: Rozdíly mezi insolvenčním a exekucním řízením* [online]. 16. 3. 2020 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/serial-o-insolvencich-rozdily-mezi-insolvencnim-a-exekucnim-rizenim>

CHALUPA, Radim. *Řešení úpadku*. Dostupné také z: https://is.muni.cz/el/law/jaro2019/MP614Zk/um/5. Reseni_upadku.pdf

INSOLCENTRUM. Novela insolvenčního zákona: Odborníci varují před unáhlenými kroky vlády. *Advokátní deník* [online]. 3. 1. 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/01/03/novela-insolvencniho-zakona-odbornici-varuji-pred-unahlenymi-kroky-vlady/>

JIRMÁSEK, Tomáš. LEX COVID II – TO UŽ TADY BYLO, UŽ TO DOBŘE ZNÁM. *Insolvencnizona.cz* [online]. 16. 11. 2020 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/lex-covid-ii-to-uz-tady-bylo-uz-to-dobre-znam/>

JIRMÁSEK, Tomáš. LEX COVID – ČÁST III. – CO?. *Insolvencnizona.cz* [online]. 1. 5. 2020 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/lex-covid-cast-iii-co/>

JIRMÁSEK, Tomáš. LEX COVID – ČÁST II. – CO?. *Insolvencnizona.cz* [online]. 29. 4. 2020 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/lex-covid-cast-ii-co/>

JIRMÁSEK, Tomáš. *Zpráva o plnění oddlužení : Dobrý sluha, ale zlý pán* [online]. Česká justice, 10. 7. 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/07/zprava-plneni-oddluzeni-dobry-sluha-zly-pan/>

KRMELOVÁ, Petra. *Klid před bouří v Česku. „Čeká nás vlna insolvenčí, covid problém jen oddálil“* [online]. [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-rozhovory-klid-pred-bouri-v-cesku-ceka-nas-vlna-insolvenci-covid-problem-jen-oddalil-198857>

MLEJNKOVÁ, Ivana. *Splnění oddlužení* [online]. 18. 2. 2021 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFETumJs0KVDbHZYzvD4Oz6a_Qm7Q&coolurl=1&ion=33

Osmero nepravdivých tvrzení o novele oddlužení [online]. České noviny, 24. 2. 2023 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/pr/zpravy/osmero-nepravdivych-tvrzeni-o-novele-oddluzeni/2330749>

Podmínky insolvence (oddlužení) 2023. *Abivia.cz* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://abivia.cz/rady-jak-na-dluhy/podminky-insolvence-oddluzeni-osobniho-bankrotu/>

PASEKOVÁ, Eva. *Nekalý úmysl či nouze? Šestina dlužníků vstupuje do insolvence s darovací smlouvou* [online]. 5. 11. 2020 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2020/11/nekaly-umysl-ci-nouze-sestina-dluzniku-vstupuje-do-insolvence-s-darovaci-smlouvou/>

PROKOP, Daniel. *Předlužené lidi od oddlužení odrazuje výše srážek i neznalost* [online]. 26. 5. 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.paqresearch.cz/post/factory-odrazujici-od-vstupu-do-oddluzeni>

PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA V ODDLUŽENÍ STATISTIKA 2015-2018 [online]. InsolCentrum [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/profil-typickeho-dluznika-v-oddluzeni-2015-2018/>

ŘEHÁČEK, Oldřich. *Splnění oddlužení. Bulletin advokacie* [online]. 2019 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT115683#L33>

ŘEPKA, Vladimír. *Ministerstvo spravedlnosti odeslalo v pátek 4. listopadu 2022 do mezirezortního připomínkového řízení návrh insolvenčního zákona. Justice.cz* [online]. Češi v právu, 9. 11. 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://justice.cz/?clanek=ministerstvo-spravedlnosti-odeslalo-v-patek-4-listopadu-2022-do-mezirezortniho-pripominkoveho-rizeni-navrh-insolvencniho-zakona>

VESELÁ, Jarmila. *InsolCentrum vítá výzkumy k oddlužení, varuje však před neuváženým řešením* [online]. 30. 5. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/05/30/insolcentrum-vita-vyzkumy-k-oddluzeni-varuje-vsak-pred-neuvazenym-plosnym-resenim/>

V ČR BYLO LONI PODÁNO NEJMÉNĚ INSOLVENČNÍCH NÁVRHŮ OD ROKU 2011. *InsolCentrum* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/v-cr-bylo-loni-podano-nejmene-insolvencnich-navrhu-2011/>

VŠE. *Insolvence 2015: Šedé zóny a selhání v insolvenční praxi*. Praha, 2015. Dostupné také z: <https://docplayer.cz/703444-Insolvence-2015-sede-zony-a-selhani-v-insolvenzni-praxi.html>

7.3 Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

Zákon č. 230/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona

a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023.

7.4 Seznam použité judikatury

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. srpna 2020, č. j. KSBR 52 INS 9704/2015 2 VSOL 296/2020-B-53.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2004, č. j. 1 As 9/2003-90.

7.5 Seznam ostatních zdrojů

České soudnictví 2021: Výroční statistická zpráva [online]. Ministerstvo spravedlnosti, 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2021.pdf/37d8da17-4fee-4001-a473-fdb840f78936

České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva [online]. Ministerstvo spravedlnosti, 2020 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocní_stat_zprava.pdf/28174b8b-c421-440b-9a17-1f48cfc50efc

České soudnictví 2020: Výroční statistická zpráva [online]. Ministerstvo spravedlnosti, 2021 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2020.pdf/43b3020e-fc02-44a4-bb2c-a124ce85f57b

Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) [online]. Dostupné na: https://next.codexis.cz/legislativa/CR15090_2005_09_08?hash=match-0#match-0

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. *Portál informačního systému ODotk Úřadu vlády České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKUKK2QC/>

Oddlužení (do 30. 5. 2019). *Justice.cz* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/oddluzeni-do-30-5-2019/>

OSOBNÍ BANKROTŮ [online]. Institut prevence a řešení oddlužení [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://www.institut-predluzeni.cz/mapy-a-statistiky/osobni-bankrotu/Kdojsme.RUBIKON_Centrum [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.rubikoncentrum.cz/kdo-jsme/>

O NÁS. *Člověk v tísní* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas>

8 Seznam tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Charakteristiky dlužníků v oddlužení	26
Tabulka č. 2: Počet podaných insolvenčních návrhů společně s návrhy na oddlužení.....	36
Tabulka č. 3: Počet schválených způsobů provedení oddlužení před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020	38
Tabulka č. 4: Soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2019 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře (KS ČB).....	42
Tabulka č. 5: Soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2020 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (KS ČB).....	44
Tabulka č. 6: Osoby v oddlužení před a po novele 31/2019.....	48
Tabulka č. 7: Průměrný věk osob v oddlužení před a po novele 31/2019	49
Tabulka č. 8: Statistiky oddlužení před a po novele 31/2019 I.....	50
Tabulka č. 9: Statistiky oddlužení před a po novele 31/2019 II	51
Tabulka č. 10: Statistiky oddlužení před a po novele 31/2019 III	51
Tabulka č. 11: Nemovité věci dlužníků před a po novele 31/2019.....	55
Tabulka č. 12: Počet podaných insolvenčních návrhů společně s návrhy na oddlužení.....	56
Tabulka č. 13: Počet schválených způsobů provedení oddlužení před (červen 2019 až únor 2020) a po (červen 2021 až únor 2022) koronavirové krizi.....	59
Tabulka č. 14: Soupis insolvenčních řízení, v nichž bylo v únoru 2022 vydáno usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (KS ČB).....	63
Tabulka č. 15: Osoby v oddlužení před a po koronavirové krizi	65
Tabulka č. 16: Průměrný věk osob v oddlužení před a po koronavirové krizi	66
Tabulka č. 17: Statistiky oddlužení před a po koronavirové krizi I.....	66
Tabulka č. 18: Statistiky oddlužení před a po koronavirové krizi II.....	67
Tabulka č. 19: Statistiky oddlužení před a po koronavirové krizi III	68
Tabulka č. 20: Nemovité věci dlužníků před a po koronavirové krizi.....	71

8.2 Seznam grafů

Graf č. 1: Počet podaných návrhů na oddlužení v letech 2008 až 2021	27
Graf č. 2: Počet povolených oddlužení v letech 2008 až 2021	28
Graf č. 3: Podané insolvenční návrhy spojené s návrhy na oddlužení v období od září 2018 do února 2020	37
Graf č. 4: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020	39
Graf č. 5: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020	40
Graf č. 6: Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty před a po novele 31/2019 v období od září 2018 do února 2020	41
Graf č. 7: Průměrný počet měsíců v oddlužení na 1 osobu před a po novele 31/2019.....	53
Graf č. 8: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu před novelou 31/2019	54
Graf č. 9: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu po novele 31/2019.....	55
Graf č. 10: Podané insolvenční návrhy spojené s návrhy	58
Graf č. 11: Podané insolvenční návrhy spojené s návrhy	58
Graf č. 12: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře.....	60
Graf č. 13: Počet schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře.....	61
Graf č. 14: Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové	62
Graf č. 15: Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové	62
Graf č. 16: Průměrný počet měsíců v oddlužení na 1 osobu před a po koronavirové krizi.	69
Graf č. 17: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu před koronavirovou krizí	70
Graf č. 18: Darovací smlouvy a smlouvy o důchodu po koronavirové krizi.....	70

8.3 Seznam použitých zkratk

IZ	zákon č. 182/2006 Sb.
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie